

TARTU ÜLIKOOL
SOTSIAALTEADUSTE VALDKOND

NARVA KOLLEDŽ
ÕPPEKAVA “ETTEVÕTLUS JA PROJEKTIJUHTIMINE”

Olga Eskor

**KOHALIKU OMAVALITSUSE ÜKSUSE ETTEVÕTLUSKESKKONNA
ARENDAMINE JA ETTEVÕTLUSE TOETAMINE SILLAMÄE LINNA NÄITEL**

Lõputöö

Juhendaja lektor Jelena Rootamm-Valter

NARVA 2021

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Olga Eskor

.....

Töö autori allkiri ja kuupäev

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Olga Eskor,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose “Kohaliku omavalitsuse üksuse ettevõtluskeskkonna arendamine ja ettevõtluse edendamine Sillamäe linna näitel”, mille juhendaja on Jelena Rootamm-Valter, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Olga Eskor

18.01.2021

SISUKORD

SISSEJUHATUS	6
1. ETTEVÕTLUS JA ETTEVÕTLUSKESKKOND	8
1.1. Ettevõtluse olemus	8
1.2. Ettevõtete tegutsemiskeskond	9
1.3. Ettevõtluskeskkonna kujundamise võimalused	13
1.4. KOV-i võimalused ettevõtluskeskkonna kujundamiseks	14
2. ETTEVÕTLUSKESKKONNA ARENDAMINE JA ETTEVÕTLUSE TOETAMINE SILLAMÄE LINNAS	19
2.1. Sillamäe linna ja selle ettevõtluskeskkonna iseloomustus	19
2.2. Uuringu metoodika	23
2.3. Uuringu tulemused ja analüüs	25
2.3.1. Ettevõtjate koostöö sagedus linnavalitsusega	25
2.3.2. Rahulolu linnavalitsuse teenustega ja ametitoimingute läbiviimisega	27
2.3.3. Sillamäe linna infrastruktuur	29
2.3.4. Parandamist vajavad linnavalitsuse tegevused	30
2.3.5. Ettevõtjate informeeritus ja infovajadus	31
2.3.6. Ettevõtjate ootused ja vajadused linnavalitsuse tegevuse ja teenuste järgi	32
2.4. Ettepanekud ettevõtluskeskkonna arendamiseks ja ettevõtluse toetamiseks Sillamäe linnas	34
KOKKUVÕTE	40
SUMMARY	44
KIRJANDUS	46
LISAD	52
Lisa 1. Võimalused ettevõtluskeskkonna arendamiseks ja ettevõtluse toetamiseks	53
Lisa 2. Sillamäe linna arengukava lühitutvustus	54

Lisa 3. Sillamäe Linnavalitsuse meetmed ettevõtluse toetamiseks ja ettevõtluskeskkonna kujundamise valdkonnas	55
Lisa 4. Küsimustik ettevõtetele	56
Lisa 5. Küsimustik ettevõtetele (vene keeles)	59
Lisa 6. Küsitluse tulemused	62
Lisa 7. Ettevõtjate infovajaduse küsimustiku vorm	66

SISSEJUHATUS

Ettevõtlusel on riigi ja kohalike omavalitsuste majandusliku ja sotsiaalse arengu seisukohalt tähtis roll. Ettevõtluskeskkond võib soodustada või takistada ettevõtete alustamist, arengut ja tegevust. Kohaliku omavalitsusel on oluline roll tingimuste loomisel uute töökohtade loomise, ettevõtluse soodustamise ja majanduskasvu suurendamise jaoks.

Ettevõtluskeskkonda saavad toetada mitmed avaliku sektori asutused, tööhõive- ja haridusasutused ning muud ettevõtluse tugisüsteemi organisatsioonid ja kohalikul omavalitsusel on selles samuti oluline roll.

Ettevõtlustingimuste parandamine kohaliku omavalitsuse poolt on aktuaalne teema, sest soodsa ettevõtluskeskkonna loomisega saab ettevõtete arengut edendada, samuti leevendada mitmesuguseid kohalikke probleeme, milleks on töötus, teeninduse kvaliteedi madal tase, kvaliteetsete kaupade ja teenuste sh vaba aja teenuste piiratud kättesaadavus, vähene suhete ja partnerluse arendamine ettevõtete vahel.

Probleem seisneb selles, et ettevõtjate toetuse meetmed Sillamäe linnas ei vasta ettevõtjate vajadustele. Alustava ettevõtja toetust kasutavad vaid üksikud ettevõtjad. Ettevõtjad pöörduvad linnavalitsuse poole peamiselt siis, kui see on vältimatu, nt erinevate lubate taotlemiseks. Sillamäe linnas rekonstrueeritakse olemasolevaid ja arendatakse uusi atraktiivseid turismiobjekte, ent linnavalitsuse osa selles on tagasihoidlik. Puuduvad koostööprojektid turunduse osas. Ettevõtjate toetuse meetmeid ei ole Sillamäe linnavalitsuse poolt ammu üle vaadatud.

Lõputöö eesmärgiks on välja selgitada, millised Sillamäe linnavalitsuse ettevõtlusega seotud töövaldkonnad vajavad parendamist ning töötada välja ettepanekud kohalikule omavalitsusele ettevõtluskeskkonna täiustamiseks.

Lõputöö teoreetilise osa ülesanne on selgitada, millised keskkonnategurid mõjutavad ettevõtlust ja selle arendamist ning millised on KOV-i võimalused ettevõtluskeskkonna kujundamiseks. Peamised autorid, kelle töödele toetutakse, on Miettinen, Kotilevskaja, Gineite.

Lõputöö rakenduslikuks ülesandeks on läbi viia uuring, mille tulemus aitab välja selgitada, millised on Sillamäe linna ettevõtete tegevust mõjutavad tegurid, kuidas ettevõtjate arvates Sillamäe linnavalitsus saaks kaasa aidata ettevõtluskeskkonna arendamisele, kuidas saab linnavalitsus toetada ettevõtlust ja kaasa aidata ettevõtluskeskkonna arendamisele vastavalt

ettevõtjate vajadustele ja ootustele ning selle põhjal töötada välja konkreetsed ettepanekuid ettevõtluskeskkonna arendamiseks ja ettevõtluse toetamiseks Sillamäe linnas.

Uuringu liigiks on juhtumiuuring. Rakendusuuring viidi läbi 2020. aasta kevadel ankeetküsitluse meetodi abil, kasutades kvalitatiivse ja kvantitatiivse lähenemise kombinatsiooni. Andmeid töödeldi statistilise analüüsi ja kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodil.

Lõputöö esimeses peatükis käsitleb autor uuritava teema teoreetilisi aluseid, andes ülevaate erinevatest ettevõtluse ja ettevõtluskeskkonna definitsioonidest. Teises peatükis tuuakse välja Sillamäe linna eripära, tutvustatakse uurimismeetodit, uuringu läbiviimist, esitatakse uuringu tulemused ja ettevõtluse toetamiseks Sillamäe linnavalitsusele koostatud ettepanekud.

Lõputööd võib kasutada sisendina Sillamäe linna ja teiste sarnaste Kirde-Eesti tööstuslinnade arengukavade täiendamisel ja vajadusel ettevõtluse arengukava koostamisel. Läbiviidud uuring näitab võimalusi parendada omavalitsuse tööd ettevõtluse edendamise ja arendamise osas.

1. ETTEVÕTLUS JA ETTEVÕTLUSKESKKOND

1.1. Ettevõtluse olemus

Ettevõtlusel on palju definitsioone ning seda ei ole võimalik kogu mitmekülgsuses ühe mõistega kokku võtta ning uuringutes kasutatakse väga erinevaid andmeid, mis eristuvad riigiti (Ahmad, Hoffmann 2008: 3). Selle põhjuseks on ettevõtluse uurimine erinevate teadusharude ning paljude valdkondade raames: majandusteadus, juhtimine, sotsioloogia jne. Äriseadustiku 1. peatükki §1 kohaselt: „Ettevõtja on füüsiline isik, kes pakub oma nimel tasu eest kaupu või teenuseid ning kellele kaupade müük või teenuste osutamine on püsiv tegevus, ning seaduses sätestatud äriühing“ (ÄS 2020). Sellest tulenevalt ettevõtja on indiviid, kelle tegevus on suunatud kasumit taotlevate äriühingute asutamisele ja arendamisele ehk majandustegevusele, mille eesmärk on tulu saamine kauba tootmise ja teenuse osutamise kaudu. Ettevõtja ja ettevõtlus on lahutamatud: ettevõtlik isik algatab ja arendab ettevõtet.

Lähenemised ettevõtlusele võib liigitada kahte peamisse rühma, sõltuvalt sellest, kas põhitähelepanu all on uute organisatsioonide sündimine või äriühingute ilmumine ja äriühingute arendamine. Kui keskenduda äriühingute ilmumisele ja äriühingute arendamisele, siis see ei pruugi üldse olla seotud uute organisatsioonide loomisega. Ka olemasolevad ettevõtted otsivad jätkuvalt uusi arendamiskõlblikke ideid. Ettevõtja arendab erinevaid allüksusi eesmärgiga laiendada toodete ja teenuste pakkumist ning leida uusi turge. (Miettinen, Teder 2006: 33-34)

Ettevõtluse riski võtmise ja millegi uue loomise aspekti kajastab ettevõtte asutamise käsitlus. Näiteks Onuoha käsitleb ettevõtlust, kui organisatsioonide loomist või olemasolevate organisatsioonide arendamist. Onuoha arvates, ettevõtlus on uue äritegevuse käivitamine uute äriühingute tekkimiseks ja avastamiseks (Onuoha aasta Tran, Korflesch 2016 kaudu).

Gries ja Naudé definitsiooni kohaselt on ettevõtlus ressurss, protsess ja olemus, läbi mille ja milles rakendatakse uusi võimalusi turul, luues uusi ja arendades olemasolevaid organisatsioone. Selline arusaam hõlmab nii uute ettevõtete loomist, uute võimaluse otsimist kui innovatsiooni rakendamist. (Gries 2011: 217)

Lõputöös käsitletakse ettevõtlust kui tegutsevate ettevõtete arendamist uute võimaluste tekkimisel ja avastamisel.

Ettevõtluse edendamisega on võimalik parendada regiooni sotsiaalset ja keskkondlikku olukorda, tagada majanduskasvu, mitmekesistada majandustegevust, soodustada

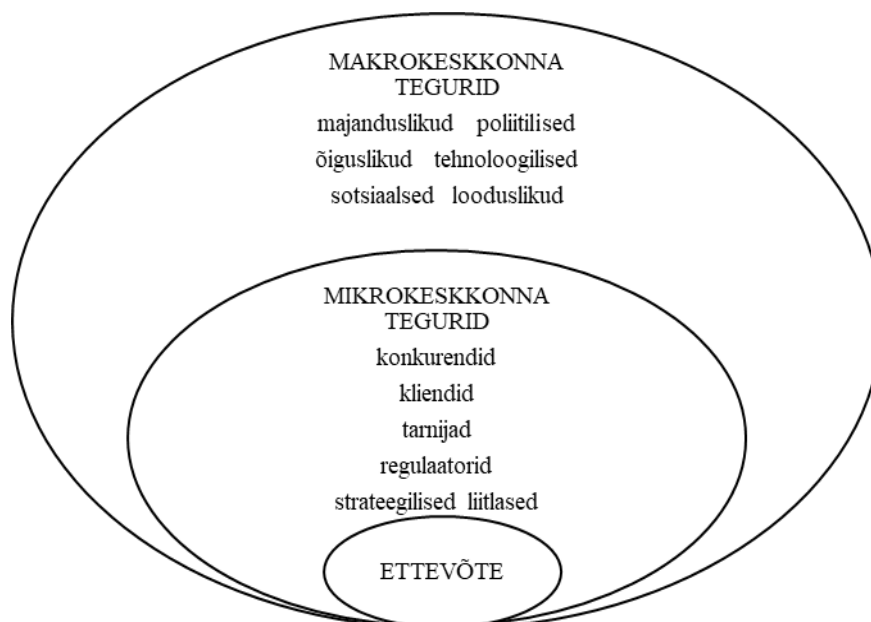

investeeringuid. Töökohtade loomine on ettevõtluse üks peamisi panuseid KOV-i arengusse. Ettevõtluse arenguga on võimalik suurendada KOV tulubaasi, mis omakorda suurendab elanike heaolu. Ettevõtlus võimaldab ennetada elanikkonna väljarännet, sh noore- ning aktiivse elanikkonna lahkumist. Ettevõtluse arendamisega on võimalik mitmekesistada majandustegevust piirkonnas ja teha kvaliteetsed teenused ja tooted kohalikele elanikele paremini kättesaadavaks, mis omakorda mõjutab positiivselt elanikkonna elukvaliteedi ja heaolu (Turismikoha...2008: 15). Eeltoodust võib järgeldada, et ettevõtluse areng mõjutab oluliselt KOV-i haldusala ning regiooni arengut tervikuna.

1.2. Ettevõtete tegutsemiskeskond

Ettevõtlust ja selle arendamist mõjutavad mitmed tegurid. Ettevõtluskeskkond määratleb tingimusi, milles ettevõtte tegutseb. Glancey ja McQuaid (2000: 18) defineerivad ettevõtluskeskkonda kui kombinatsiooni sotsiaalmajanduslikust keskkonnast, kuhu kuuluvad majanduslikud võimalused, sotsiaalsed tingimused jms; ettevõtja isikuomadustest; teadmistest, vajalikest oskustest, suhtumisest ja perspektiividest, mida kõike koos sihipäraselt rakendatakse.

Ettevõtte väliskeskkond jaguneb kaheks osaks: mikrokeskkonnaks ja makrokeskkonnaks (Kotilevskaja 2017). Joonisel 1 on välja toodud ettevõtte makro- ja mikrokeskkonna tegurid.

Andmed: Kotilevskaja 2017. Autori koostatud.

Joonis 1. Ettevõtte makro- ja mikrokeskkonna tegurid.

Majanduslikus keskkonnas toimuvad muudatused, mida analüüsitakse ja jälgitakse kõige rohkem. Sellised muudatused on seotud maailmamajanduse arengu tsüklitega, majanduskasvu ja majanduskriisidega eri regioonides ja riikides, kapitaliturgudega, intressimääradega, maailmaturu hindadega, valuutakurssidega, inflatsiooniga jne. (Post 2018)

Poliitiline keskkond hõlmab ühiskondliku valitsemise protsesse ja struktuure. Põhilisteks poliitilise keskkonda mõjutavateks aspektideks on seadusloome, õiguslikud regulatsioonid ja patentidega seotu. (Gineite 2011)

Sotsiaalne keskkond on otseselt seotud ettevõtte inimressursi ja selle käitumisega ning hõlmab üldisi sotsiaalseid trende, sh mitmesuguseid demograafilisi näitajaid, nagu sündivus, elanikkonna struktuur vanusegrupiti, rahvuslik ja religioosne koosseis, piirkondlik paiknemine, perekondade suurus. Sotsiaalsed tegurid mõjutavad ettevõtluskeskkonda kõige rohkem. Informatsiooni sotsiaalsest keskkonnast annavad sotsioloogilised uuringud inimeste eelistuste ja suhtumise kohta vaba aja veetmisse, säästmisesse, investeerimisse jne. Demograafilised muutused on pikaajalsed ning selliseid muutusi pole kerge prognoosida. (Sammuto-Bonnici, Galea 2014)

Demograafiline olukord, elanikkonna sissetulek, haridustase, väärtused, harjumused ja suhtumine erinevatesse probleemidesse on sotsiaalse keskkonna tegurid, mida kohalikud omavalitsused võivad mõjutada ka pikaajalises perspektiivis. Rahvastiku arvu suurendamine on võimalik suurendada näiteks spetsialistide linna või valda kutsumise kaudu, luues neile atraktiivse elukeskkonna. Rahvastiku kasv loob ettevõtetele rohkem võimalusi suurema tarbimise kaudu. (Eamets 2005:44) Seega kohalikud omavalitsused saavad mõjutada ettevõtete väliskeskkonda klientide arvu ja ostuvõime osas.

Skuras peab ettevõtluse kasvu jaoks oluliseks teguriks ettevõtlikku inimkapitali. Inimkapitali all mõtlevad autorid ettevõtjate ja töötajate omandatud teadmisi ja oskusi. Inimkapital tähendab ettevõtte omaniku võimet ära tunda ettevõtlusvõimalust ning oskust seda efektiivselt ära kasutada uue ettevõtte loomisel. (Skuras 2005: 67-77) See kehtib ka tegutseva ettevõtte kohta.

Ettevõtlus toimub alati looduskeskkonnas. Looduslik keskkond hõlmab ilma, kliimat ja kliimamuutusi, mis võivad tugevalt mõjutada turismi-, põllumajanduse-, ja kindlustusvaldkonda. Looduslikud ressursid võivad olla ettevõtete tooraineallikaks. Samas ka ettevõtlus mõjutab looduskeskkonda. Keskkonnateadlikkus mõjutab ettevõtete käitumist. See omakorda loob uusi turge. (Scanning...2018)

Õiguslik keskkond hõlmab seadusandlust, mis reguleerib diskrimineerimist, tarbija- ja tööõigust, töötervishoidu ja tööohutust. Sellised regulatsioonid mõjutavad ettevõtete käitumist, kulusid, aga ka nõudlust toodete järele. (Gineite 2011)

Tehnoloogiline keskkond on tegevusviiside kogum kaupade ja teenuste tootmiseks ja realiseerimiseks. Tehnoloogilise keskkonna teguriteks on innovatsioon, kaupade ja teenuste projekteerimise ja tootmise organiseerimise, jaotamise või müügi meetodid ja progressiivne tehnika. Tehnoloogiline keskkond käsitleb selliseid näitajaid nagu teadus- ja arendustegevus, automatiseerimine, tehnoloogiatoetused ja tehnoloogiliste muutuste kiirus. Tehnoloogiline keskkond mõjutab ettevõtete sisenemisbarjääri turule, tootmise efektiivsust ning toodete ja teenuste müügitulemust. (Bush 2016)

Ülal esitatust lähtuvalt tehnoloogiline keskkond võib mõjutada ettevõtte kulusid, kasumit, toodete ja teenuste kvaliteeti, klientide otsuseid. Seega ettevõtjad peavad teadma tehnoloogilises keskkonnas toimuvast ja analüüsima hetkeolukorda ettevõtte omapära ja tegutsemisvaldkonnast lähtuvalt. Näiteks tuleb hinnata informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogia arengut, uute tootmistehnoloogiate arengut ja nende rakendamise võimalust ettevõttes.

Ettevõtte mikrokeskkond on makrokeskkonna osa. See hõlmab erinevaid huvigruppe, kellega ettevõtte seotud on (Joonis 1).

Erinevalt makrokeskkonna teguritest on mikrokeskkonna teguritel otsene mõju ettevõtte tegevusele. Mikrokeskkonna tegureid rühmitatakse viide rühma: konkurendid, kliendid, tarnijad, regulaatorid, strateegilised liitlased (Joonis 1). KOV kuulub regulaatorite rühma ning samas võib olla ettevõtte strateegiline liitlane.

Ettevõtte ei saa kõiki mikrokeskkonna tegureid mõjutada. Seega sõltub ettevõtte edukus kohanemisvõimest keskkonnaga. Seetõttu peab ettevõtte analüüsima mikrokeskkonda, mis omakorda võimaldab koostada efektiivset tegevusstrateegiat. Piirkonna ettevõtete uuringud, konkurentide analüüs, konjunkturi mõõdikud jms annavad ettevõtjale olulist informatsiooni mikrokeskkonna kohta. Mikrokeskkonna uurimise eesmärk on analüüsida neid tegureid, mis mõjutavad ettevõtet otseselt, k.a tegureid, mida ettevõtte on võimeline ise mõjutama. (Krivtsov 2014: 31).

Konkurendid võitlevad tooteturul turuosa pärast ja tahavad omistada mingisuguse ressursi (Godfry 2008: 3). Seega konkurents tekib vaid sellisel juhul, kui on täidetud kaks tingimust:

turuosa pärast võitlevaid osapooli on kaks või rohkem ning soovitud ressursi on vähem kui soovitud kogused kokku. Konkurentsi tagab suuremad valikuvõimalused tarbijatele vähendades toodete ja teenuste hinda ning soodustab majanduskasvu (Competition Assessment...2019). Ettevõtte turuosa säilitamiseks on tähtis jälgida konkurentide tegevust. Näiteks ettevõtte juhtkond peab teadma kuidas konkurentide tegevus mõjutab toote- ja teenuste hinda. Eestis reguleerib konkurentsiga seotud tegevust Konkurentsiseadus (KonkS), mis käsitleb konkurentsi kaitsmist, takistamist, piiramist või kahjustamise ärahoidmist ja kõrvaldamist ning kahjustamisest tekkinud nõuete menetlemist ja vastutust (KonkS 2019).

Kliendid on eraisikud ja organisatsioonid, kes ostavad ettevõtte toodet või teenust. Turumajanduse tingimustes on kõige suurem mõjuvõim klientidel. Klientidest sõltub, kas ettevõtte saab edukaks või mitte. Kui klientide vajadusi ja soove ei arvestata, loobuvad nad pakutavatest toodetest ja teenustest ja hakkavad seda ostma mujalt. Seetõttu peab ettevõtte täpselt teadma, kes on tema kliendid ja millised on nende vajadused ja soovid. Klientide analüüsidest tuleb arvesse võtta ettevõtte sotsiaalkeskkonna tegurid.

Tarnijad on eraisikud ja organisatsioonid, kes varustavad ettevõtet tooraine või intellektuaalse väärtusega. Tarnijatel on suur mõju ettevõtte kuludele, kuna organisatsiooni kulud on otseses seos tooraine maksumusega. Ebakindel tarnija sunnib ettevõtteid varusid hoidma, põhjustades kulude suurendamist. (Ting, Cho 2008) Seetõttu ettevõtte juhtkond peab analüüsima oma koostööd tarnijatega ning selgitama olemasolevate tarnijate seast välja võimalikud liitlased, kellega koostöös on ettevõttel suurem tõenäosus saavutada edasist kasvu.

Regulaatorid on ettevõttevälised grupid ja organisatsioonid, kes mõjutavad ettevõtte tegevust. Regulaatoriteks võib olla kohalik omavalitsus, valitsusasutus, meedia, ametiühingud, tarbijakaitseamet, keskkonnakaitse- ja tervishoiu-organisatsioonid jt. (Cherunilam 2018)

Strateegilise liitlased on isikud või organisatsioonid, kellega ettevõtte teeb koostööd, mis lihtsustab parema ja kiirema tulemuse saavutamist (Colgate 2017). Selline koostöö võimaldab kasutada strateegilise liitlase teadmisi, oskusi ja muid ressursse, mida ettevõttel endal ei ole ning saada eeliseid, mida ettevõtte ei saa eraldiseisvalt saavutada. Strateegiline partnerlus võib olla abiks näiteks uuele turule sisenemisel, kui ettevõtte moodustab strateegilist liitu organisatsiooniga, kes on selles valdkonnas juba mainekas ja edukas. Ettevõtte võib moodustada strateegiliste liitlastega ühisettevõtte või teha koostööd lepingu alusel. Strateegiliseks liitlaseks võib olla turunduspartner, teiste ettevõtete esindajad, vahendajad, müüjad, kes aitavad ettevõttel kliente leida.

Strateegilist liitu kasutavad paljud organisatsioonid jätkusuutlikkuse tagamiseks kiiresti muutuvas väliskeskkonnas. See on efektiivne lahendus paljudes sektorites tegutsevate ettevõtete jaoks, kes tegutsevad kõrge riskiga ja suurema konkurentsiga ettevõtluskeskkonnas. (Shifky, Devapriya jt 2019) Selliseks on näiteks ehitussektor, mis nõuab suuri investeeringuid, mis omakorda toob endaga kaasa ka suuremat riski. Strateegiliseks liiduks sobiva partneri valimine ja strateegilise liitu moodustamine on tähtis ülesanne ja sellel on suur mõju strateegilise liidu ja ettevõtte edukusele.

Soodsa ettevõtluskeskkonna loomisel peetakse olulisteks teguriteks riigi ja omavalitsuste tegevust. Olulised ettevõtluse ja ettevõtluskeskkonna arendamise tingimused loovad soodsa ettevõtluskeskkonna ning meelitavad ligi investeeringuid. (Doing Business 2014: 4, 17) Omavalitsused saavad luua tingimused ettevõtete tekkeks ning selleks on neil mitmed erinevad võimalused.

1.3. Ettevõtluskeskkonna kujundamise võimalused

Ettevõtte ei saa tegutsemiskeskkonda täiel määral mõjutada, sest see eksisteerib ettevõtte tegevusest sõltumatult, ettevõtte peab arvestama olukorraga väliskeskkonnas. Ettevõtte saab väliskeskkonnaga tõhusalt kohaneda, jälgida, ennustada ja õigeaegselt reageerida muutustele (Shtal 2018). Nagu ülalpool märgitud, ettevõttel ja ettevõtjatel võib olla mõju vaid mikrokeskkonna teguritele.

Ettevõtete tegutsemiskeskkonda tundmine aitab ettevõttel mõista ettevõtluse võimalusi, riske, mõjutajaid, seoseid, ennustada muutusi ja trende väliskeskkonnas ning kasutada seda tegevusstrateegia väljatöötamisel. Õige tegevusstrateegia omakorda aitab kaasa organisatsiooni arengule eesmärkide saavutamisele. (Kamariotou, Kitsios 2019)

Ettevõtte peab analüüsima tegutsemiskeskkonda, sest selle tundmine võimaldab näha valdkonna arenguid ja edutegureid ning paremini mõista klientide vajadusi. Kõik see annab ettevõttele suurema konkurentsieelise. Keskkonnaanalüüsi abil on ettevõtte juhtkonnal võimalik välja töötada olulisemate väliste ressursside ja protsesside seiresüsteemi, rakendada strateegiat riskide vähendamiseks ning suurendada võimet mõjutada konkurentide, tarnijate tegevust ja tarbijate nõudlust. (Shtal, Buriak jt 2018) Ettevõtete tegutsemiskeskkonna analüüs ning seeläbi ettevõtluskeskkonna tundmine ja olulisemate väliskeskkonna teguritega arvestamine võimaldab ka kohalikel omavalitsustel valida tõhusat ettevõtluse toetamise ja ettevõtluskeskkonna arendamise strateegiat.

Makrokeskkonna alane informatsioon kajastab suuremas osas minevikku, kuid võimaldab teha ka prognoose. Selleks peab koguma piisavalt informatsiooni ning leidma tulevikku kajastav osa. Saadud informatsiooni põhjal tehakse olulisi järeldusi. (Kotilevskaja 2017)

Ettevõtluse makrokeskkonna mõjutavate tegurite käsitlemisel on olemas erinevad lähenemisviisid. Enamlevinud lähenemisviisid on PEST analüüs ja selle erinevad laiendatud versioonid. PESTLE analüüs hõlmab majanduslikke, poliitilisi, sotsioloogilisi, tehnoloogilisi, õiguslikke ning keskkonnaga seotud tegureid ja keskenduvad tegurite ning kõigepealt nendega seotud muutuste analüüsimisele. (Jurevicius 2013)

Euroopa Liidul on suur mõju kohalikele ettevõtlusele. Eestis ettevõtluse arengusse ja piirkondade konkurentsivõime tõstmisse suunatakse Euroopa Regionaalarengu Fondi vahendeid. Tartu Ülikooli ja Tallinna Tehnikaülikooli 2019-2020 aa tehtud analüüsist (Euroopa Liidu struktuurifondidest rahastatud ettevõtlus- ja innovatsioonitoetuste tulemuslikkust ja mõju) selgub, et EL-i toel ettevõtjatele jagatud toetused tõstavad tootlikkust ja tööhõivet ning mõjutavad positiivselt Eesti majandust. EL toetab ettevõtlust ka kaudsete tugiteenuste ja majanduse teadmismahukamaks muutmise meetmetega. (Ühtekuuluvuspoliitika...2020) EL edendab ettevõtlus- ja tarbijasõbralikku EL-i turgu kõrvaldades kaubandustõkkeid ning ennetades uute tekkimist. EL regulatsioonid mõjutavad ettevõtluskeskkonda (Euroopa Liidu ametlik veebileht). Näiteks, kui EL nõukogu võtab vastu ettevõtlust puudutava määruse ehk siduva akti, siis seda tuleb tervikuna kohaldada kogu EL-is.

Ettevõtjad ikkagi saavad mõjutada mikrokeskkonda, sealhulgas anda sisendeid KOV-ile soodsamate ettevõtlustingimuste kujundamiseks kohalikul tasandil.

1.4. KOV-i võimalused ettevõtluskeskkonna kujundamiseks

Kohaliku omavalitsuse mõju ettevõtete makrokeskkonna teguritele on väga tagasihoidlik. Mikrokeskkonna mõjutamise osas on kohalikel omavalitsustel rohkem võimalusi. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse 1. peatüki §5 lõige 1 kohaselt on kohalik omavalitsus eraldi majandusüksus, mis ei ole otseselt seotud riigi majandusega (KOKS 2019).

Kohalikud omavalitsused saavad osaliselt mõjutada majanduskeskkonda, sotsiaalset keskkonda (tööjõud, demograafiline olukord, ränne, kuritegevuse tase jne), õiguskeskkonda, konkurentsi. (Gineite 2011)

Omavalitsused ei saa mõjutada finantskeskkonda, sh pika- ja lühiajaliste laenude kättesaadavust. Laenu kättesaadavus on ettevõtte arengu jaoks oluline, et suurendada tootlikkust ja saada suuremat käibevara (EAS-i veebileht). Lisaks sellele ei saa omavalitsused otseselt tehnoloogilist keskkonda mõjutada ja muuta.

Riigil on suur roll ettevõtluskeskkonna arendamisel ning mitmesugused võimalused ettevõtluse toetamiseks. Riik võib kujundada järgmised tingimused ettevõtluse toetamiseks:

- kvaliteetne haridussüsteem, mis vastaks tööturu vajadustele (ettevõtlikkust kasvatav kooliharidus, elukestev õppe, kutseharidussüsteemi vastavus majanduse tänastele ja tulevikuvajadustele jne.) (HTM põhimäärus 2019);
- maksusüsteem (optimaalsus, stabiilsus, lihtsus jne) (Rahandusministeeriumi põhimäärus);
- füüsiline keskkond ehk infrastruktuur (MKM põhimäärus 2017);
- lihtne regulatiivkeskkond (bürokratia vähesus, äritegevuse optimaalne regulatsioon);
- uute turgude avamine (head kaubandussuhted välisriikidega jne) (Välisministeeriumi põhimäärus 2019);
- otsetoetused (stardikapital, tootearendustoetus, koolitustoetus) (MKM põhimäärus 2017);
- riskide jagamine (riskikapitalide loomine, riiklikud garantiid ja tagatised) (MKM põhimäärus 2017).

Kohalikud omavalitsused teevad seda, mida riik teha ei suudaks - arvestavad omavalitsuse haldusterritooriumil eriliste geograafiliste ja ajalooliselt kujunenud tingimustega (Schöber 2003). Kohalikud omavalitsused ei saa mõjutada paljusid majanduslike tegureid, aga näiteks kriitilistes olukordades (nt majanduskriis) suudavad kiiremini reageerida ettevõtjate probleemidele ja majandusraskustele kui riigiasutused, sest linnad ja vallad tunnevad riigist paremini, milline olukord valitseb KOVi haldusterritooriumil (KOKS 2019).

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus (KOKS 2019) ei kohusta omavalitsusi toetama ettevõtlust, kuid ettevõtluse arendamine on väga oluline piirkonna jätkusuutlikuks arenguks. Euroopa kohaliku omavalitsuse harta 4. artikli punkt 2 ütleb: "Kohalikel võimuorganitel on täielik vabadus seadusega lubatud piires rakendada oma initsiatiivi igas valdkonnas, mis ei jää väljapoole nende pädevust ega ole määratud täitmiseks mõnele teisele võimuorganile."(Euroopa kohaliku omavalitsuse harta) Seega omavalitsused ei pea, kuid võivad toetada ettevõtlust ja rakendada oma initsiatiivi selles valdkonnas seadusega lubatud piires.

KOV-i otsused mõjutavad kohalikku ettevõtluskeskkonda. Otsene mõju väljendub näiteks konkreetsele ettevõttele mitmesuguste lubade andmises. Kaudne mõju on otsustel, mida KOV langetab üldise maakasutuse, kommunikatsioonide, sotsiaalse infrastruktuuri paiknemise jms küsimustes (Kohalike...2020). Riigi seisukohad KOV-i rolli ettevõtluse edendamise osas on aja jooksul olnud vastuolulised. Näiteks, Maa-amet on väljendanud seisukohta, et ettevõtluse arendamine ei ole KOV-i ülesanne, kui maareformi käigus tahtis KOV ettevõtluse arendamiseks endale maad. Samas mõned ministriumid on esitanud seisukohti, et KOV peaks tegema seeniks rohkem ja saama kohaliku ettevõtluskeskkonna kujundajaks (nt ettevõtluse arendamisele suunatud projektipõhiste toetuste eraldamisel) (Kohalike...2020).

Konkurentiseaduses on sätestatud "Riigiabi on riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse poolt või nende vahenditest otseselt või kaudselt ükskõik missugusel kujul antav soodustus, mis moonutab või võib moonutada konkurentsi, soodustades mõnda ettevõtjat või mingite kaupade tootmist või müüki. Selleks võib olla rahaline abi, maksuvõlgade tasumise ajatamine, võlgade kustutamine, laenude andmine soodsamatel tingimustel kui tavaliselt teistele ettevõtjatele ja muus vormis antud abi." (KonkS 2019) Seadusest lähtuvalt kohalikud omavalitsused saavad luua eritingimused ühele või mitmele ettevõttele, vastavalt ettevõtete vajadusele, ning osadel ettevõtetel tekib konkurentsieelis teiste ettevõtete ees. Näiteks võivad KOV-id kehtestada maksusoodustusi turismi valdkonnas tegutsevatele ettevõtetele. Ülaltoodust lähtuvalt saavad kohalikud omavalitsused mõjutada konkurentsi.

Ettevõtted panustavad KOV-i arengusse oluliselt töökohtade loomise kaudu. Kohaliku omavalitsuse eelarvesse laekuv üksikisiku tulumaks on suuremaid omavalitsusüksuse tulusid. Vähemal määral mõjutavad KOV-i tulubaasi tavaliselt ettevõtjate teised maksud ja keskkonnatasud. Üksikisiku tulumaksu läbi on omavalitsuse tulud seotud hõivatud elanike arvu ning nende sissetulekuga, seejuures on oluline töövõimelise ja töötava elanikkonna osakaal, sest just see elanikkonna grupp vastupidiselt töötutele ja pensionäridele maksavad tulumaksu. (Rahandusministeeriumi ametlik veebileht) Seega peab kohalik omavalitsus hoolitsema selle eest, et tema territooriumil oleks piisavalt atraktiivseid ja hea töötasuga töökohti. Luues soodsad tingimused ettevõtlusele ja soodustades töökohtade loomist, KOV panustab elanike juurdekasvu, mis annab omavalitsusele suurema tulubaasi üksikisiku tulumaksu laekumise osas. Elanike juurdekasv on väga oluline aspekt, sest tulumaksu jaotus omavalitsuste vahel on elukoha-, mitte töökohapõhine.

Mitmed autorid jagavad ettevõtlust ja ettevõtluskeskkonda mõjutavad tegurid kolme rühma, vastavalt kohaliku omavalitsuste võimele neid tegureid mõjutada (Gineite 2011). Ettevõtluskeskkonda tegurid kohaliku omavalitsuse mõju seisukohalt on toodud tabelis 1.

Tabel 1. Kohaliku omavalitsuse mõju ettevõtluskeskkonna teguritele

Tegurid, mida KOV saab mõjutada	Tegurid, mida KOV saab mõjutada osaliselt	Tegurid, mida KOV ei saa mõjutada
infrastruktuur, institutsionaalne keskkond	majanduskeskkond, sotsiaalne keskkond, õiguskeskkond, konkurents, kliendid	finantskeskkond, tehnoloogiline keskkond, globaalne keskkond

Andmed: Autori koostatud.

Kohalikud omavalitsused teavad paremini kui riik ja riigiasutused, millised on kohalike ettevõtete probleemid, väljakutsed, piirangud, võimalused, kuna tegelevad kohaliku elu küsimustega iga päev. Omavalitsused saavad luua parema ja konkurentsivõimelisema kohaliku ettevõtluskeskkonna olemasolevate ettevõtete arendamiseks ja uute tekkimiseks. KOV-ide võimalused ettevõtluskeskkonna arendamiseks ja ettevõtluse toetamiseks on väga erinevad (vt lisa 1).

Väliskeskkonna tegurid, mida kohalikud omavalitsused võivad mõjutada koma on infrastruktuur (teed, kommunikatsioonid) ning institutsionaalne keskkond (koostöö kohaliku omavalitsuse osakondadega, teiste organisatsioonide, naaberomavalitsuse vahel) (Gineite 2011).

Erinevate piirkondade ettevõtluskeskkonda analüüsimisest selgub, et hästi korraldatud transpordi infrastruktuur haldusüksuse territooriumil annab tuge majandusarengule selles piirkonnas. Piisavalt arenenud teede infrastruktuur aitab kaasa efektiivsele kaupade ja teenuste vahetusele ning loob ettevõtete jaoks atraktiivse asukoha. (Terluin 2003) Seetõttu on transpordi infrastruktuur kriitilise tähtsusega soodsa ettevõtluskeskkonda loomisel. Ettevõtluse arendamiseks ja elanikkonnale heade elutingimuste loomiseks, peavad kohalikud omavalitsused kindlustama vajaliku infrastruktuuri nii ettevõtjatele kui elanikele (Transpordi...2013). Selle jaoks omavalitsustel peab olema võimekus planeerida infrastruktuuri arendamist.

Infrastruktuuri arendamine, mis soodustab regionaalse majanduskasvu, nõuab suuri investeeringuid. Pidev ja piisav investeerimine kohaliku omavalitsuse infrastruktuuri võib

säilida ning on võimalik vaid tänu riiklikele toetustele. (Schöber 2003) Seetõttu on väga oluline kohalike omavalitsuste ja riigi vaheline koostöö.

KOV ei saa suurt osa õiguskeskkonnast reguleerida. Siin on määravad EL (näiteks kaupade ja tööjõu vaba liikumine jt) ja riigi regulatsioonid (nt riiklikud maksud, energiaturu tingimused, nõuded keskkonnahoiule jt). Omavalitsus saab vähesel määral reguleerida õiguskeskkonda, sh äritegevust oma haldusterritooriumil, tagades ettevõtjatele efektiivset probleemide lahendust ning soodustades ettevõtlust (KOKS 2019). Seda saab teha näiteks eeskirjade, kordade ja kohalike maksude kehtestamisega.

Majandusarengu soodsate tingimuste loomiseks tuleb institutsioonidel täita ettevõtjatele vajalikke funktsioone ning on olemas institutsioonid, mis neid funktsioone kõige paremini täidavad (Sobel 2007). Ettevõtjad vajavad teenuseid, mida pakuvad erinevad struktuurid, sh ka omavalitsuse haldusstruktuurid. Sellised teenused on näiteks planeeringud, infrastruktuuri arendamine, otseinvesteeringud jms. Ettevõtjatele on oluline saada kvaliteetse ja vajaliku teenuse võimalikult kiiresti.

Ettevõtlusega seotud ametitoimingute kiire ja paindlik läbiviimine, kiire lubade väljastamine, kooskõlastuste andmine, detailplaneeringute ja üldplaneeringute koostamine ettevõtlust takistamata aitab kaasa ettevõtluse edendamisele.

Hea teabevahetus kohaliku omavalitsuse ja ettevõtjate vahel on väga oluline. Ettevõtjate nõustamine, suunamine, informatsiooni jagamine, teabepäevade ja koolituste korraldamine on tõhusad ettevõtlust toetavad meetmed. Ettevõtluskeskkonna arendamiseks saavad KOV-id algselt ettevõtlusele suunatud projekte ning pakkuda ettevõtjatele abi projektide koostamisel. (Schultz 2003)

Kohalikud omavalitsused saavad teha koostööd ettevõtjatega ja toetada ettevõtjaid võrgustikes osalemise osas (Gineite 2011). Näiteks ettevõtjaid saab toetada ametiasutustes (nt Keskkonnaamet) ja infrastruktuuri ettevõtetega suhtlemisel (nt Eesti Energia). KOV saab sõlmida koostöölepinguid Töötukassa või/ja teadus- ja arendusorganisatsioonidega, koostöös kellega käsitletakse tööturгу ja ettevõtlusaspekte. Samuti KOV võib kaasata ettevõtjaid sõprusomavalitsustega koostöösse.

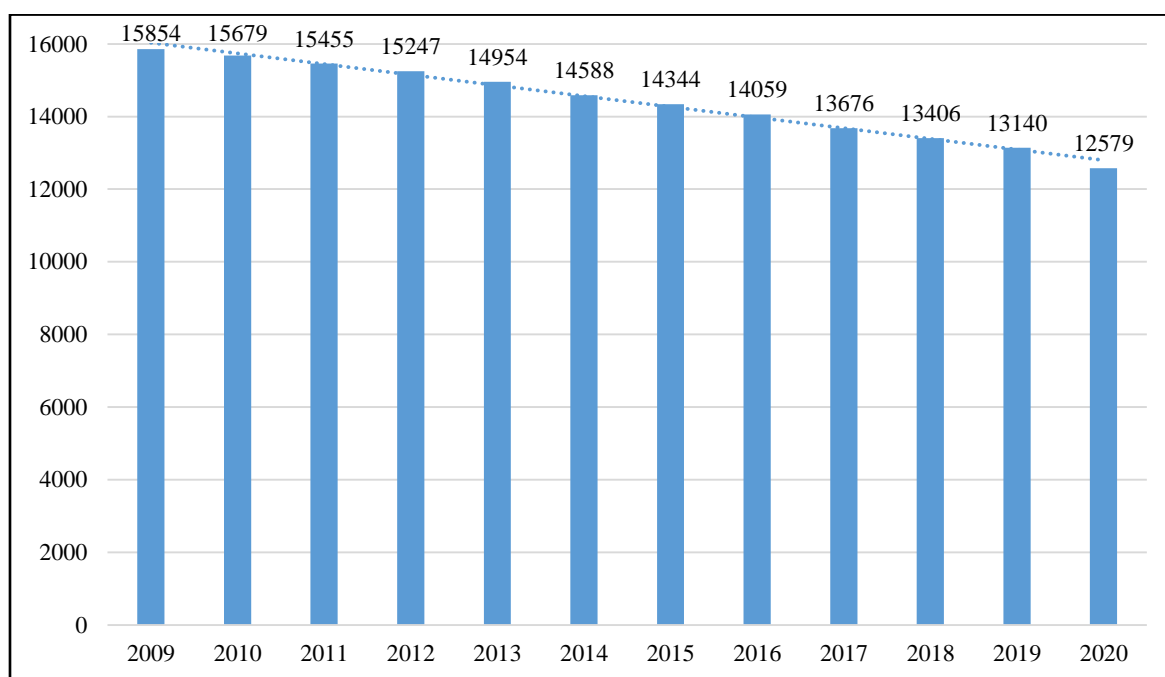
Ülaltoodust lähtuvalt peavad kohalikud omavalitsused looma strateegiat linna või valda ettevõtluse toetamiseks ja selle arendamiseks.

2. ETTEVÕTLUSKESKKONNA ARENDAMINE JA ETTEVÕTLUSE TOETAMINE SILLAMÄE LINNAS

2.1. Sillamäe linna ja selle ettevõtluskeskkonna iseloomustus

Sillamäe linn asub Ida-Viru maakonnas Soome lahe lõunarannikul Narva lahe kaldal Sõrve jõe suudmes. Linnal on soodne transpordigeograafiline asend – Sillamäe asub Euroopa Liidu piiri lähedal ning Soome lahes on sadam. Sillamäe kaugus maakonnakeskusest Jõhvest on 24 kilomeetrit. Ida-Virumaa suurim ja Venemaaga piirnev linn Narva on Sillamäelt 25 kilomeetri kaugusel. Sillamäe linn sai linna staatuse 1957. aastal. (Sillamäe linna veebileht)

Statistikaameti andmetel elas 2020. aasta 1. jaanuari seisuga linnas 12 579 inimest. Viimase kümne aasta jooksul Sillamäe linna elanike arv langes mõõdukalt (Joonis 2).

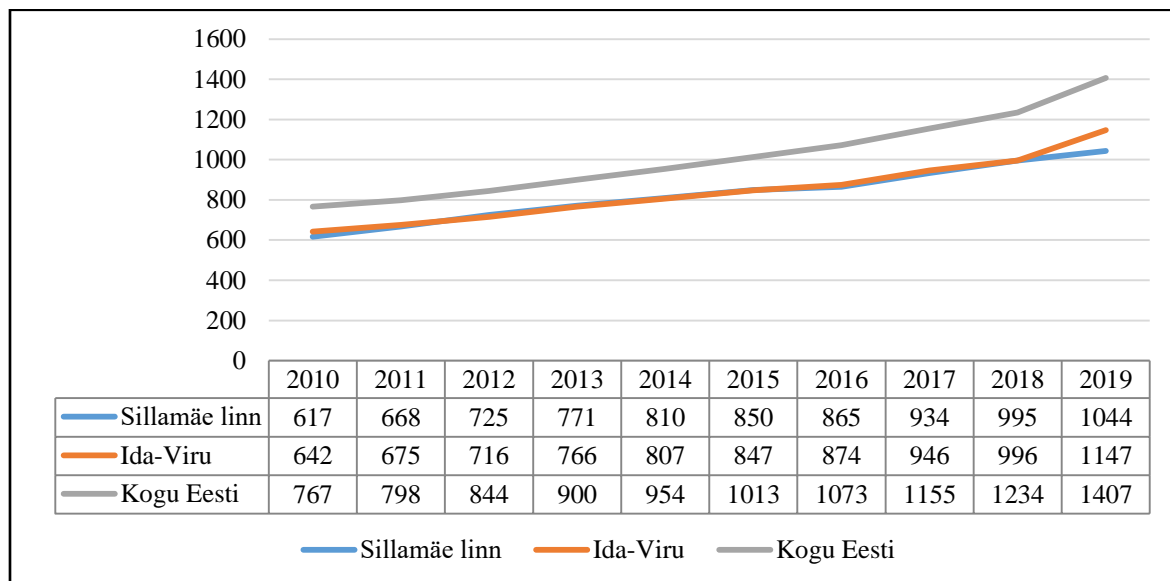

Andmed: Statistikaamet

Joonis 2. Sillamäe linna elanike arvu muutus aastatel 2009-2020.

Sillamäel kasvab vanemate inimeste osakaal ning tööealise elanikkonna koormus suureneb. Linna demograafiline töötururiskide indeks ehk tööturule sisenevate noorte ja sealt vanuse tõttu väljalangevate inimeste suhe on 0.43 (Statistikaamet). See tähendab, et ka järgmistel aastatel Sillamäe linnas siseneb tööturule vähem inimesi, kui sealt vanaduse tõttu välja langeb, kuna indeks on ühest väiksem.

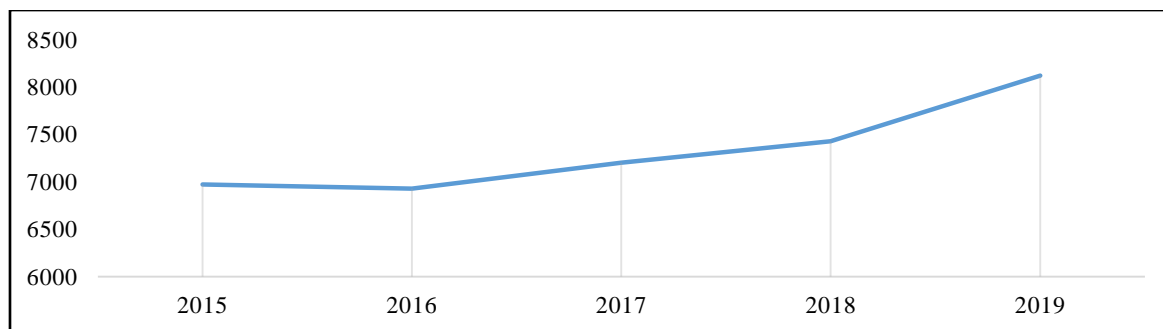
2019. aasta seisuga palgatöötaja kuu keskmine brutotulu Sillamäe linnas moodustas 995 eurot, mis on Ida-Viru maakonna keskmisest 86,75%, Eesti keskmisest on see 70,72% (Joonis 3).

Andmed: Statistikaamet.

Joonis 3. *Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu Sillamäe linnas, Ida-Virumaal ja kogu Eestis.*

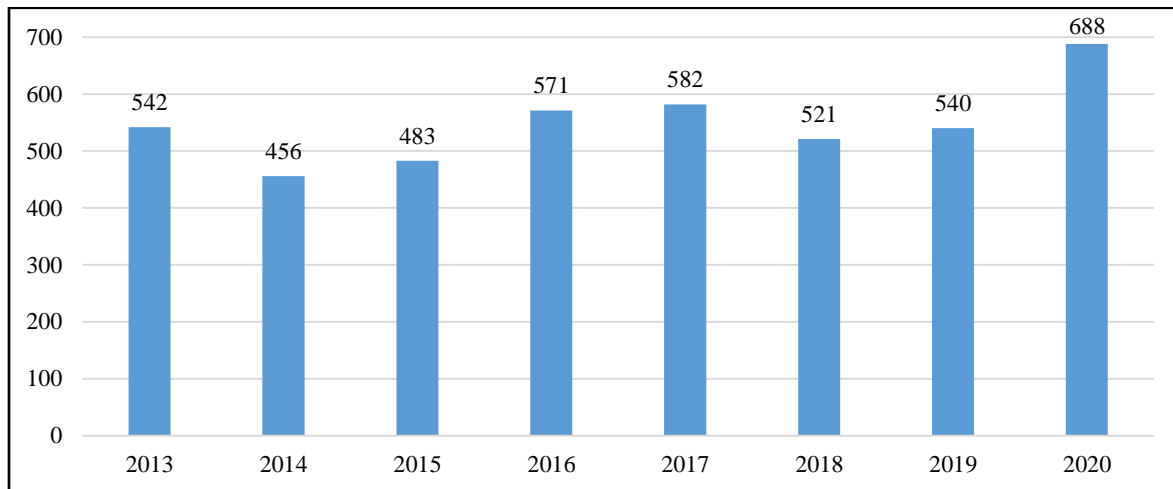
Maksutulu laekumine 2019. aastal oli 42% linna lõplikust eelarvest ning moodustas 627,3 eurot elaniku kohta. Viimased neli aastat maksutulu laekumine kasvab mõõdukalt (Joonis 4). Linnaeelarvesse maksutulu laekumist mõjutab töökohtade arv, millelt maks laekub, töötute arv linnas. 2020. aasta 1. jaanuari seisuga oli Sillamäe linnas 230 töötajatega ettevõtet ning keskmine töötaja brutotulu omavalitsuse territooriumil tegutsevates ettevõtetes oli 985 eurot kuus 2019. aastal (Statistikaamet).

Andmed: Sillamäe linna konsolideeritud majandusaasta aruanne.

Joonis 4. *Maksutulu laekumine linna eelarvesse aastatel 2015-2019, tuhandetes eurodes.*

Töötute arv 2016 – 2018 aastatel oli stabiilne. 2019. aastal kuu keskmine registreeritud töötute arv on suurenenud 36% võrra (Joonis 5).

Andmed: Statistikaamet.

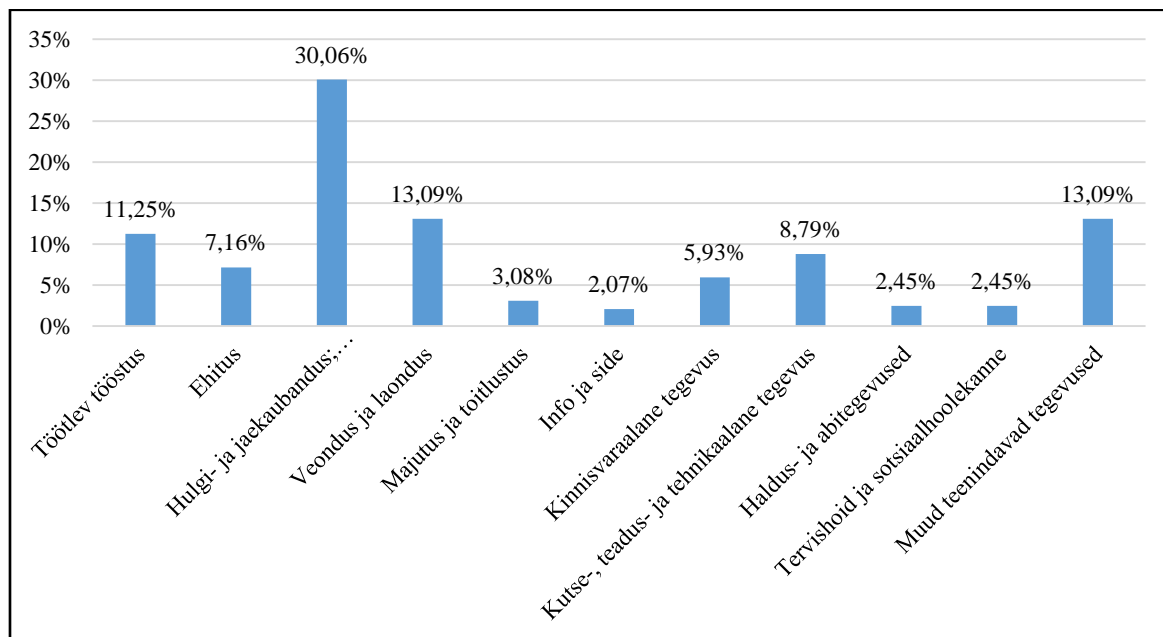
Joonis 5. Kuu keskmine registreeritud töötute arv Sillamäe linnas.

Sillamäe linna haldusterritooriumil oli registreeritud 316 ettevõtet (täisühing, usaldusühing, osaühing, aktsiaselts). Nendest on majanduslikult aktiivsed 255 ettevõtet. Majanduslikult aktiivseks peetakse lõputöös selliseid ettevõtteid, kes on esitanud 2019. majandusaasta aruanded. Enamik ettevõtteid on õigusliku vormi järgi osaühingud. (Äriregister)

Enamik ettevõtetest ehk 93% on alla 10 töötajaga ehk mikroettevõtted. 28 ettevõtet on töötajate arvuga 10-49 ehk väikeettevõtted ning 50-249 töötajaga ehk kesmiseid on linnas kaheksa ettevõtet. (Äriregister) Sillamäe linnas tegutsevad suurimad ettevõtted on: AS Sillamäe Sadam, NPM SILMET AS, AS Alexela Sillamäe, SILPOWER AS, AS SilSteve, AS Norwes Metall, AS Westaqua-Distribution (Aquaphor), EuroChem Terminal Sillamäe Aktsiaselts, Aktsiaselts MEKE SILLAMÄE. Sillamäe Sadam AS on Eesti suuruselt teine merekaubasadam ning EL-i kõige idapoolsem sadam, millel on oluline rolli Eesti transpordisüsteemis ja majanduses. Sadamas on vabakaubandustsoon. Sillamäe Sadamas töötab 146 inimest. NPM SILMET AS on juhtiv tantaali ja nioobiumi tootja maailmas. (Sillamäe linna veebileht) NPM SILMET AS on Sillamäe suurim tööandja - ettevõttes töötavad 430 inimest. Sillamäe kaheksa suurimale ettevõttele kuulub 60% linna töökohtadest (Äriregister).

Ettevõtete enimlevinud põhitegevusala Sillamäe linnas on hulgi- ja jaekaubandus. Suur osa ettevõtetest tegeleb veonduse ja laondusega ning sama osakaal on teenindustevõtetel.

Töötleva tööstluse põhitegevusalal tegutseb 11% ettevõtetest. Joonisel 6 on toodud ettevõtete arv põhitegevusala järgi.

Andmed: Statistikaamet.

Joonis 6. Ettevõtete arv põhitegevusala järgi (2020. a)

Sillamäe linna pindalast suurim osa on tootmismaa. Riigi maakatastri andmetel on Sillamäe linnas 1665 katastriüksust pindalaga 997,8 ha, mis moodustab 83,8% linna pindalast (Sillamäe...2020).

Arengukava ja eelarvestrateegia on aluseks kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve koostamisel, kohustuste võtmisel, vara käsitlel, investeringute planeerimisel ning toetuse taotlemisel (KOKS 2020). Sillamäe linna arengukavas kajastatakse muu hulgas linna peamised tegevusvajadused ja eesmärgid ettevõtluskeskkonna arendamiseks ja ettevõtluse toetamiseks ning planeeritavad ettevõtlusvaldkonna suurimad investeringud (vt lisa 2). Sillamäe Linnavalitsus ei ole koostanud eraldi arengukava ettevõtluse arendamiseks.

Sillamäel on võimalusi ettevõtluse arendamiseks, mida on otstarbekas kasutada. Ettevõtluse arenguks sobiva ettevõtluskeskkonna loomine toimub ettevõtjate ja linnavalitsuse koostöös. Selleks, et arendada ja toetada ettevõtlust linnas, peab teadma, millised linnavalitsuse ettevõtlusega seotud töövaldkonnad vajavad parendamist.

2.2. Uuringu metoodika

Uuringu ülesanne oli selgitada välja, millistest linnavalitsuse pakutavatest teenustest ettevõtjad on huvitatud ning mida nad sooviksid, et linnavalitsus pakuks täiendavalt, mida nad ootavad linnavalitsuse poolt ettevõtluskeskkonna arendamise ja ettevõtluse toetamise osas. Uuringu abil selgitati välja, milliseid linnavalitsuse poolt pakutavaid teenuseid on ettevõtjad kasutanud ja millal. Samuti uuriti, milliseid teenuseid ettevõtjad ei ole kasutanud ja mis põhjusel.

Selles töös oli kasutatud juhtumiuuringut, mille abil uuriti ilmingut selle loomulikus keskkonnas. Juhtumiuuring sobib juhul, kui piirid ilmingu ja selle konteksti vahel pole selged (Laherand 2008). Juhtumiks oli Sillamäe linna ettevõtluskeskkond. Andmete analüüsimisel kasutati kvalitatiivse ja kvantitatiivse lähenemise kombinatsiooni (Kalmus 2015).

Rakendusuuringu läbiviimiseks koostas autor küsimustiku (Lisad 4 ja 5). Küsimustik oli koostatud eesti ja vene keeles. Peamiselt vastati küsimustikule eesti keeles. Ankeet koosnes 13 küsimusest, millest neli avatud ja üheksa valikvastustega. Valikvastustega küsimuse puhul vastajatele anti ette vastusevariantideks teatud valikud ja viieastmeline Likerti nõusoleku skaala (5-täiesti nõus, 4-pigem nõus, 3-nii ja naa, 2-pigem ei ole nõus, 1-pole üldse nõus) (Allen, Seaman 2007:64).

Avatud küsimustele vastates avaldasid ettevõtete esindajad oma arvamust vabas vormis kommentaaridena. Avatud küsimuste puhul saab põhjalikumalt informatsiooni, sh selgitada täpsemalt vastajate tegelikku arvamust, vajadusi ja probleemi olemust. Avatud küsimusi kasutatakse kvalitatiivse uuringu puhul.

Küsitlus viidi läbi internetipõhises küsitluskeskkonnas Google Forms. Autor levitas ettevõtjatele küsimustikku e-kirja teel. Internetiküsitluse puhul sai vastaja ankeedi täitmiseks valida talle sobivaima aja. Seega olid vastused ilmselt läbimõeldumad kui näiteks telefoniküsitlusel (Beilmann 2020).

Uuringu üldkogumi moodustasid Sillamäe linna haldusterritooriumil registreeritud äriühingud, kokku 316 ettevõtet (täisühing, usaldusühing, osaühing, aktsiaselts). Selle töö kontekstis majanduslikult aktiivsed ettevõtted on need, kes esitasid 2019. aastal majandusaasta aruande, ehk 255 ettevõtet. Mikro- ja väikeettevõtted moodustavad 96% majanduslikult aktiivsetest ettevõtetest ehk 246 ettevõtet (Statistikaameti veebileht). Töö autor otsustas moodustada kvalitatiivse valimi, milles olid esindatud kõik linna ettevõtete liigid suuruse ja tegevusalade lõikes (Tabel 2). Kvalitatiivse valimi liigid on mugavusvalim,

otsustusvalim, lumepall, eesmärgistatud juhuslik valik (Rämmer 2014). Lõputöös kasutati mugavusvalimit. Valim vastas mitmele kvalitatiivsele tunnusele:

- ettevõtete tegevusala: elanike teenindus, äriteenindus, toitlustus, kaubandus, transport ja logistika, ehitus, masinatööstus, toidu-, joogi- ja kergetööstus;
- ettevõtete suurus: mikroettevõtted (töötajate arvuga alla 10 inimest) ja väikeettevõtted (töötajate arvuga 10-49 inimest).

Sillamäe linnas registreeritud majanduslikult aktiivsed mikro- ja väikeettevõtted tegutsevad erinevatel tegevusaladel, mis on välja toodud tabelis 2. Valim moodustati proportsionaalsena ettevõtete tegevusala ja ettevõtete suuruse (töötajate arv, käive) järgi, et tagada valimi esinduslikkust uuritava üldkogumi suhtes ehk et oleksid esindatud kõik olulised tegevusalad ning erineva suurusega ettevõtted. Neid kriteeriume piiranguna kasutades valiti uuringuks juhuslikud ettevõtted. Valimisse kulusid mikroettevõtted (töötajate arvuga alla 10 inimest) ja väikeettevõtted (töötajate arvuga 10-49 inimest). Nii moodustati valim, millesse kuulus 23 ettevõtet. Sellele järgnes uuringu läbiviimine.

Selleks, et kõik kaheksa tegevusala ettevõtted (Tabel 2, esimene tulp) oleksid uuringus proportsionaalselt esindatud, võttis autor telefoni teel ühendust ülaltoodud tegevusalade ettevõtete esindajatega ning palus küsimustikule vastata. Kokkuvõttes õnnestus autoril saada esindavuse tagamiseks vajalik vastuste arv. Vastajate struktuur on selline, nagu autor kavandas (Tabel 2).

Tabel 2. Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv tegevusala lõikes

Ettevõtte tegevusala	Ettevõtete arv	Ettevõtete arv valimis
Elanike teenindus	77	5
Äriteenindus	33	6
Toitlustus	10	2
Kaubandus	52	2
Transport ja logistika	27	4
Ehitus	28	2
Masinatööstus	5	1
Toidu-, joogi- ja kergetööstus	14	1
Kokku	246	23

Andmed: Autori koostatud.

Küsitlus viidi läbi perioodil 27.04.-08.05.2020.

Valikvastustega andmeid analüüsis autor statistilise meetodiga MS Excel programmis. Andmeid kodeeriti, kasutades Excel'i tabelis erinevaid värve. Kodeerimine on kvalitatiivse

analüüsi põhiline operatsioon, mille raames jaotatakse andmeid osadeks, et teksti põhjalikult uurida (Kalmus 2015). Seejärel koodid grupeeriti ja moodustati kategooriad. Kategooriad kujunesid koodidest: investeeringud, tööjõud, turundus, toetus, informeerimine, informeeritus, koostöö, rahaline abi, linna maine. Andmete analüüsi käigus moodustati järgmised kategooriad:

- ettevõtjate koostöö linnavalitsusega,
- rahulolu linnavalitsuse teenustega ja ametitoimingute läbiviimisega,
- Sillamäe linna infrastruktuur,
- parandamist vajavad linnavalitsuse tegevused,
- ettevõtjate informeeritus ja infovajadus,
- ettevõtjate ootused ja vajadused linnavalitsuse tegevuse ja teenuste järgi.

Seejärel asus autor avatud küsimuste vastuste analüüsi kallale, kasutades kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodit.

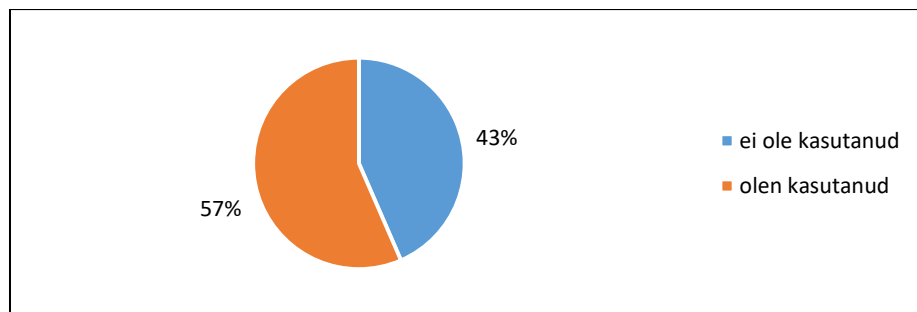
Analüüsivas osas toob autor ära tähtsamad tulemused, ülejäänud andmed on esitatud lisas 6.

2.3. Uuringu tulemused ja analüüs

Uuringu tulemused ja järeldused esitab autor kuues osaks, vastavalt alapeatükis 2.2 loetletud kategooriatele.

2.3.1. Ettevõtjate koostöö sagedus linnavalitsusega

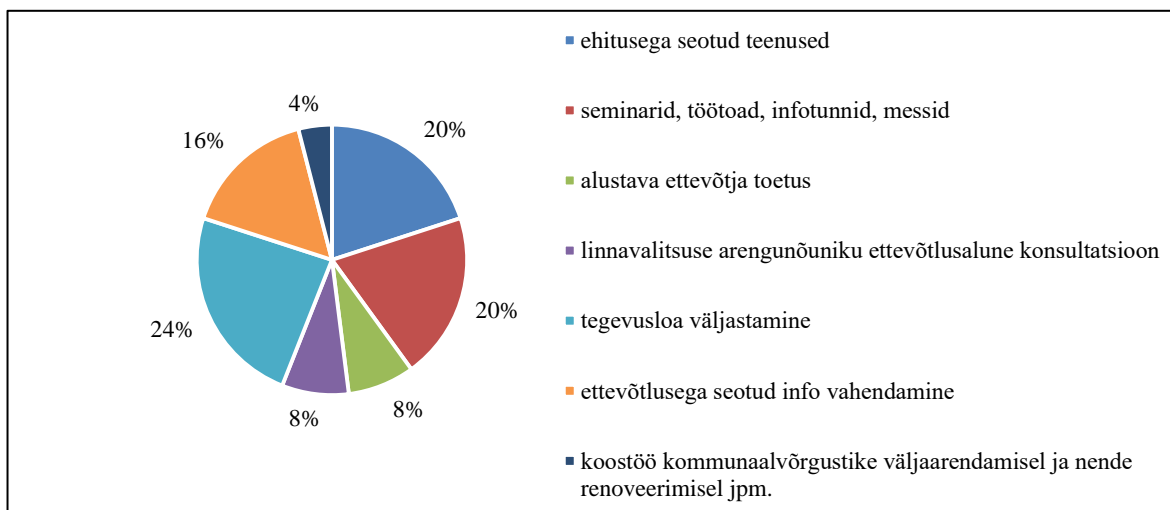
Uuringu tulemused näitasid, et üle poole vastanutest on kasutanud linnavalitsuse teenuseid (Joonis 7). Suur osa ammu tegutsevaid ettevõtteid (vanusega 11 ja enam aastat) ei ole kordagi linnavalitsuse teenuseid kasutanud.

Joonis 7. Sillamäe linnavalitsuse teenuste kasutamine ettevõtjate poolt.

See on seotud sellega, et nendel ei ole vajadust linnavalitsuse poole pöörduda „*Me töötame Eesti Raudtee`ga ja pöördume otse Tallinnasse /... / Linnas ei ole raudteed.*“¹

Joonisel 8 on näha, et kõige rohkem kasutasid ettevõtjad ehitusega seotud teenuseid. Suur osa ettevõtjaid osales nendele suunatud info- ja õppeüritustel ning pöördusid linnavalitsusse tegevusloa saamiseks.

Joonis 8. Sillamäe linnavalitsuse teenuste kasutamine ettevõtjate poolt valdkonna järgi

Kõige vähem pöördusid ettevõtjad KOV-i poole kommunaalvõrgustike arendamisega seoses. Üksikud ettevõtted kasutasid alustava ettevõtja toetust ja linnavalitsuse arengunõuniku ettevõtlusalaseid konsultatsioone. Alustava ettevõtja toetuse potentsiaalsed saajad ei ole seda teenust aktiivselt kasutanud. Uuringu kvalitatiivne osa tõi aspekti selguse. Üheks põhjuseks on ettevõtjate vähene informeeritus alustava ettevõtja toetuse saamise võimalusest. Küsimusele teenuste kohta, mida linnavalitsuselt oodatakse, mida see praegu ei paku, vastati „*Finantsilist abi ettevõtluse alustamiseks.*“² Teiseks põhjuseks on alustava ettevõtja toetuse saamise tingimused „*Paindlikumalt langetada otsuseid alustavate ettevõtjate toetuse eraldamisel.*“³

Kasutatud linnavalitsuse teenustest nimetati kauplemisloa taotlemist, taksoveo teenindajakaardi vormistamist, ehitusloa ja ehitise kasutusloa taotlemist, projekteerimistingimuste taotlemist. Ettevõtlusalase info saamiseks külastasid ettevõtjad ettevõtlusalaste õppe- ja infovahendamise üritusi (seminarid, töötoad, infotunnid, messid) ning kasutasid linnavalitsuse arengunõuniku ettevõtlusalast konsultatsiooni.

¹ „*Так как мы работаем с Eesti Raudtee, то обращаемся в Таллинн /... / Железной дороги в городе нет.*“

² „*Финансовую поддержку на начало предпринимательства.*“

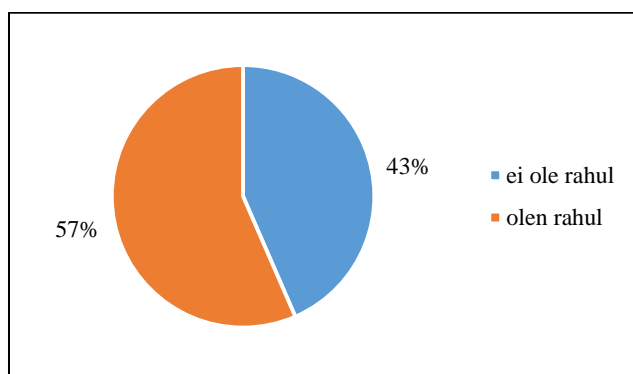
³ „*Более гибко подходить к принятию решений о помощи начинающим предпринимателям.*“

Respondentide vastuste põhjal võib öelda, et ettevõtjatel on vajadus teha linnavalitsusega koostööd. Ometi umbes pooled seda ei tee. Seda tuleb kommenteerida. Töö teoreetilisest osast lähtuvalt, mõjutavad KOV-i otsused kohalikku ettevõtluskeskkonda ning otsene mõju väljendub konkreetsele ettevõttele mitmesuguste lubade andmises. Paljudel juhtudel edasine ettevõtte tegevus on ilma toiminguta linnavalitsuses lausa seadusvastane ja võimatu. Näiteks taksoveoteenus ilma linnavalitsuse loata on ebaseaduslik. Seega mõningal juhtudel koostöö linnavalitsusega on n-ö vältimatu. Lisaks vältimatu pöördumistele, hankivad ettevõtjad linnavalitsusest vajalikku ettevõtlusalast informatsiooni. Uuringu tulemusest lähtuvalt on linnavalitsuse korraldatavad õppe- ja infovahendamise ürituste külastatavus vanemate ettevõtete seas on tagasihoidlik. See võib olla seotud sellega, et õppe- ja infovahendamise üritused on mõeldud kõigepealt alustavatele ettevõtjatele ja neile, kes soovivad ettevõtlusega alustada. Samas infoüritustel tutvustatakse uusi võimalusi ka juba tegutsevatele ettevõtjatele.

2.3.2. Rahulolu linnavalitsuse teenustega ja ametitoimingute läbiviimisega

Üle poolte vastanutest, kes on linnavalitsuse teenuseid kasutanud, on rahul Sillamäe linnavalitsuse ettevõtlusega seotud teenustega (Joonis 9). Samas umbes sama suur osa vastanutest ei ole selliste teenustega rahul. Rahulolematuse põhjused selgusid uuringu kvalitatiivsest osast.

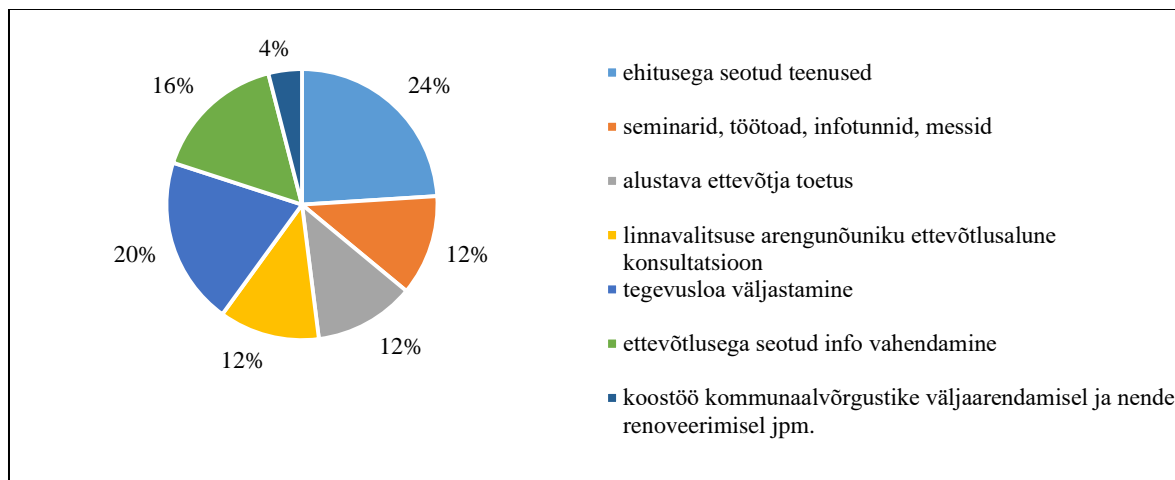
Osa ettevõtjaid on vähe informeeritud selle kohta, mis on KOV-i funktsioon ja mida ei kuulu linnavalitsuse ülesannete hulka. Näiteks, mõned vastajad arvasid, ei linnavalitsus peab lahendama ettevõtte finantsilisi probleeme “*finantsilist abi raskes hetkeolukorras.*”⁴

Joonis 9. Rahulolu Sillamäe linnavalitsuse ettevõtlusega seotud teenuste või tegevusvaldkonnaga.

⁴ “финансовую поддержку в тяжёлое сегодняшнее время.”

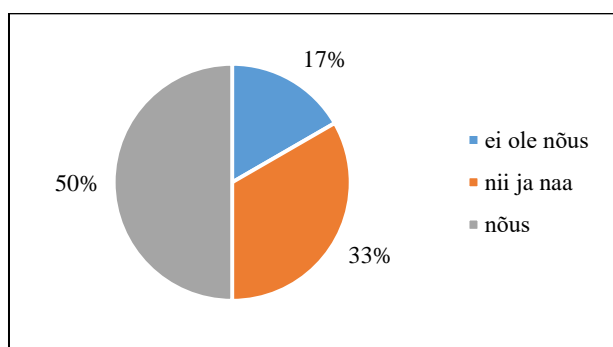
Suur osa vastanutest on rahul ehitusega seotud teenustega. Paljud ettevõtjad tõid välja, et on rahul tegevusloa väljastamisega. Linnavalitsuse teenustega rahulolu hindamisel, üksikud ettevõtjad märkisid, et on rahul koostööga kommunaalvõrgustike arendamisel (Joonis 10).

Joonis 10. Sillamäe linnavalitsuse ettevõtlusega seotud teenused või tegevusvaldkonnad, millega ettevõtjad on rahul.

Paljud ettevõtjad osalesid ettevõtjatele mõeldud info- ja õppeüritustel, kuid vaid vähesed olid selle teenusega rahul. Rahulolematuse põhjuseks võib olla see, et info- ja õppeüritustel ei saa ettevõtjad vastuseid osadele küsimustele ning nende ettevõtte jaoks olulisi teemasid seal ei käsitleta.

Ligi pooled ettevõtjad pidasid Sillamäe linnavalitsuse ettevõtlusega seotud ametitoimingute läbiviimist kiireks ja paindlikuks (Joonis 11).

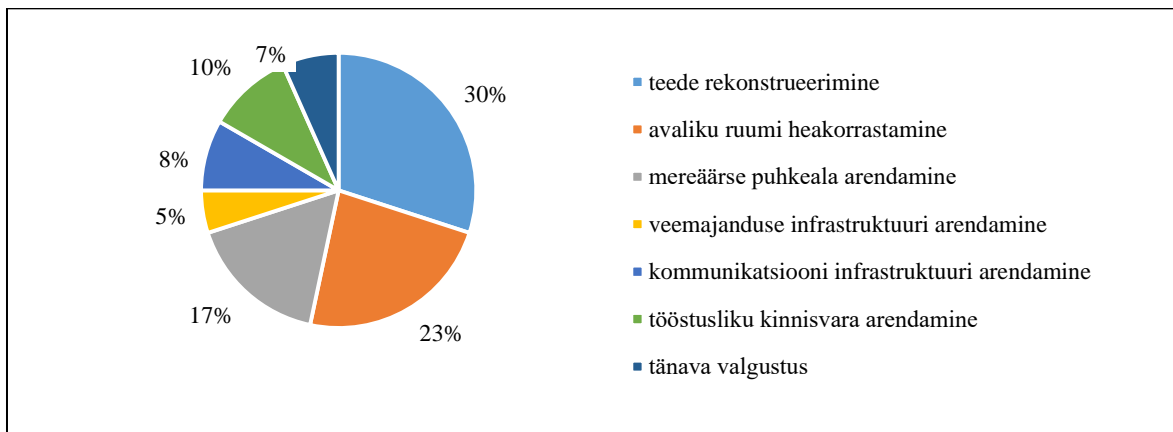
Joonis 11. Ettevõtjate rahulolu ettevõtlusega seotud ametitoimingute läbiviimise Sillamäe linnavalitsuses.

Ent märkimisväärne osa ettevõtjatest oli teistsugusel arvamusel. Nende hulgas on näiteks noored ettevõtted, kes on tegutsenud üks kuni kaks aastat. Selle põhjuseks on rahulolematuse ettevõtjate toetusmeetmetega, mida noored ettevõtted eriti vajavad. Näiteks, leidsid noored

ettevõtjad, et linnavalitsus võiks korraldada tasuta õigusabi ettevõtjatele. Uuringu tulemustest selgub, et ettevõtjad on linnavalitsuse teenustega ja ametitoimingute läbiviimisega pigem rahul.

2.3.3. Sillamäe linna infrastruktuur

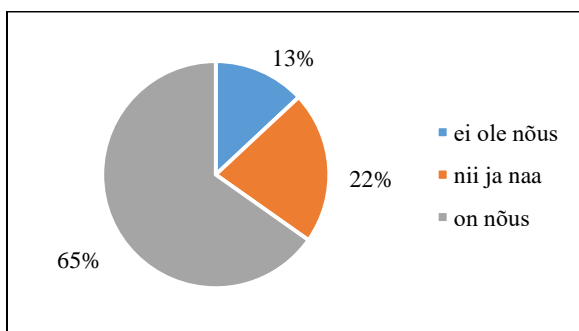
Enamik ettevõtjaid arvas, et teede rekonstrueerimine on nende ettevõtte jaoks tähtis. Seda märkisid kõik ammu tegutsevad ettevõtted (vanuses 11 ja enam aastat) (Joonis 12).

Joonis 12. Ettevõtjatele olulised linnavalitsuse tegevused infrastruktuuri arendamise osas.

Avaliku ruumi heakorrastamist samuti peeti oluliseks tegevuseks infrastruktuuri arendamisel. Veemajanduse infrastruktuuri, tänavavalgustuse ja kommunikatsiooni infrastruktuuri arendamise tähtsust märkisid vaid üksikud ettevõtted.

Valdav enamik ettevõtjaid arvas, et linna infrastruktuur on piisavalt arenenud nende ettevõtete tegutsemiseks (Joonis 13). Nende hulgas on ka noored ettevõtted (vanuses 1-2 aastat). Sama arvas valdav enamus ettevõtteid, kes tegutsevad 3-10 aastat.

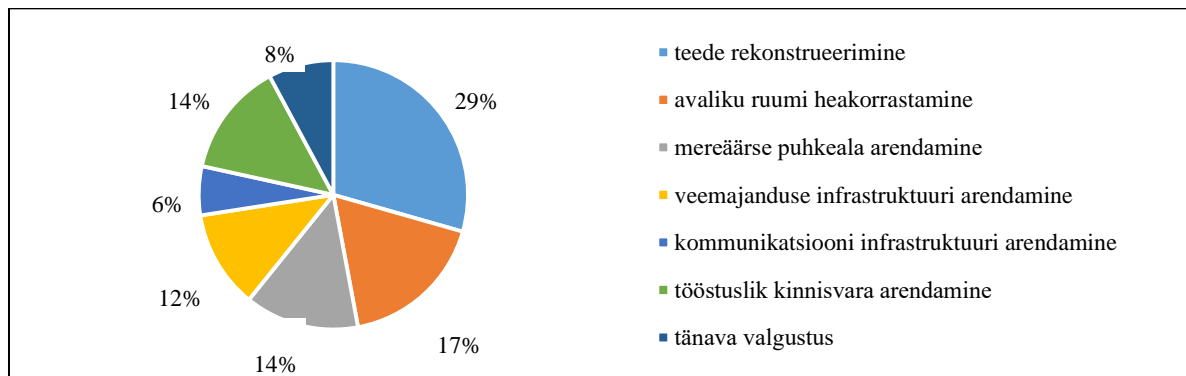

Joonis 13. Ettevõtjate hinnang selle kohta, kas Sillamäe linna infrastruktuur on piisavalt arenenud nende ettevõtete tegutsemiseks.

On olnud ka teisi arvamusi. Vanemate ettevõtete esindajatel on siin erinevad arvamused. Näiteks arvati, et linnavalitsus peab parandama ärikinnisvaraga külgnevate teede infrastruktuuri.

2.3.4. Parandamist vajavad linnavalitsuse tegevused

Ettevõtete arvates, peab linnavalitsus kõige rohkem pingutama teede rekonstrueerimise osas (Joonis 14).

Joonis 14. Linnavalitsuse tegevused infrastruktuuri arendamise osas, mida tuleks oluliselt parandada.

Heas seisukorras teed on Sillamäe ettevõtjate tegutsemise jaoks olulised. Töö teoreetilisest osast tulenevalt, hästi korraldatud transpordi infrastruktuur annab tõuke majandusarengule selles piirkonnas. 2020. aasta teisel poolel ehk peale uuringu läbiviimist alustas linnavalitsus peatänavade rekonstrueerimisega ning veel mitme teede infrastruktuuri parandamisele suunatud ehitusprojektidega. Selline arendustegevus on võimalik tänu riiklikele toetustele. Seega teede seisukord Sillamäe linnas on oluliselt muutunud paremuse poole. Sellegipoolest paljud teelõigud endiselt vajavad remonti. Seega on vaja seda tegevussuunda jõuliselt jätkata.

Avaliku ruumi heakorrastamine, mereäärse puhkeala arendamine, veemajanduse infrastruktuuri ja tööstusliku kinnisvara arendamine samuti vajab parandamist. Linnavalitsus aktiivselt arendab mereäärse puhkeala. Näiteks 2020. aastal sai valmis Sillamäe rannapromenaad. Plaanides on ka väikesadama ja reisiterminaali ehitus, mis kindlasti toob kasu turismisektoris tegutsevatele ettevõtjatele. Mereäärse puhkeala arendamist on vaja jätkata.

Kommunaalvõrkude arendamise olulisust märkisid üksikud ettevõtted (vt lisa 6). Tänavavalgustuse arendamise suunas on linnavalitsuse poolt suur eeltöö ja linnavalitsus alustab tänavavalgustuse taristu rekonstrueerimisega 2021. aastal. Riigi toetusel vahetatakse

amortiseerunud ja energiakulukas tänavavalgustussüsteem kaasaegse energiasäästlikuma vastu (vt lisa 6) Intervjueeritavad energeetika infrastruktuuri arendamist välja ei toonud. Vastanud leidsid, et peab parandama investeeringute kaasamise tegevusi uute töökohtade loomiseks *“Investeeringute kaasamine uute IT-tehnoloogiliste töökohtade loomiseks.”*⁵ Selle suunaga on linnavalitsusel vaja aktiivsemalt tegeleda.

Munitsipaalelamispind. Ettevõtjad arvasid, et linnavalitsus peab võimaldama munitsipaalkortereid linna tulevatele uutele ettevõtete töötajatele *“munitsipaalkorterite võrgu arendamine /.../ munitsipaalkorterite võimaldamine linna tulevatele uutele ettevõtete töötajatele /.../ uute töötajate linna elama asumisele kaasaaitamine.”* Linna saabuvatel spetsialistidel on raskusi sobiliku elamispinda leidmisega Sillamäel. Linnas puudub rendielamispinna pakkumine turul. Näiteks 14. jaanuari 2021. a seisuga oli kinnisvaraportaalis kv24.ee Jõhvi vallas (11 236 elanike 01.01.2021 seisuga) 72 üürikorteri (2 tuba) pakkumist. Sillamäel (12 386 elanike 01.01.2021 seisuga) oli võrdväärsete pakkumiste arv tunduvalt väiksem - kuus pakkumist. Sillamäel on olemas munitsipaalelamispind. Probleem seisneb selles, et munitsipaalkorterid asuvad vanas elamufondis ning linna saabuvad spetsialistid ei soovi elada vanas korteris ja kortermajas, vaid eelistavad kaasaegseid elutingimusi. Sillamäe linna arengukavas on linna eesmärgina välja toodud, et linnas peab looma tingimusi elamumajade ehitamiseks, et tagada arenevatele ettevõtetele võimalus spetsialistide linna elama asumiseks. Seda probleemi on arutatud ka volikogu komisjonides ning linnavalitsus otsib finantseerimisvõimalusi selle eesmärgi realiseerimiseks.

Sillamäe ettevõtjate arvates on linna infrastruktuur hästi arenenud, kuid vajab parandusi ettevõtete eduka tegutsemise veelgi suuremaks soodustamiseks.

2.3.5. Ettevõtjate informeeritus ja infovajadus

Paljud ettevõtjad vastasid, et on hästi informeeritud linnavalitsuse tegevuse kohta ning ei vaja rohkemat informatsiooni selle kohta. Suur osa ettevõtjaid ei osanud vastata, millist infot nemad vajaksid. Üksikud ettevõtjad märkisid, et Sillamäe linna ametlikul veebilehel on kogu vajalik info olemas *“Kogu informatsioon on esitatud veebilehel www.sillamae.ee, kust võtan vajalikku informatsiooni.”*⁶ Samas teised jällegi leidsid, et linnavalitsusel võiks olla eraldi veebileht ettevõtlusalase informatsiooniga või interaktiivne suhtluskanal *“on olemas variant*

---

⁵ *“Привлечение инвестиций для создания новых IT-технологических рабочих мест.”*

⁶ *“Вся информация предоставлена на сайте www.sillamae.ee, там и беру всю нужную информацию.”*

luua eraldi ettevõtjatele mõelnud veebilehe /.../ seal vastata küsimustele.”⁷ Mõned ettevõtjad vastasid, et vajavad infot ettevõtete toetusmeetmetest „Millist toetust suudab linn anda mikroettevõtetele.”⁸

Hea teabevahetus linnavalitsuse ja ettevõtjate vahel on väga oluline. Linnavalitsuses on olemas ametnik, kes tegeleb ettevõtluse arendamise ja ettevõtjate nõustamisega. Info saamiseks pöörduakse selle ametniku poole. See lubab lahendada ettevõtlusega seotud probleemid ja küsimused kiiremini ja parendada ettevõtjate koostööd teiste institutsioonidega. Sillamäe linna veebilehel on olemas eraldi sisuleht, kuhu on koondatud ettevõtlusega seotud info. Uuringu tulemused näitavad, et ettevõtjatel on olemas informatsioon linnavalitsuse tegevuse kohta, mida saadakse sh ka linna ametlikest infokanalitest (Sillamäe linna ametlik veebileht). Sellegipoolest vajavad Sillamäe ettevõtjad erinevat infot äri arendamise ja toetamise võimalustest linnas. Mõned ettevõtjad ei tea, millistest teabeallikatest võib infot saada, nt toetusmeetmete kohta. Seega osadele Sillamäe ettevõtjatele on vajalik nõustamine, suunamine ja informatsiooni jagamine.

2.3.6. Ettevõtjate ootused ja vajadused linnavalitsuse tegevuse ja teenuste järgi

Paljud vastanud arvasid, et linnavalitsus võiks osutada **teenuseid ettevõtete turunduse** osas „arvatavasti reklaami avaldamine.”⁹ Ettevõtjate arvates linnavalitsus võiks kasutada enda ametlikud infokanalid ettevõtete reklaami ja hangete avaldamiseks „*Hangete avaldamine linna veebilehel.*”¹⁰ Teenused turunduse valdkonnas on küllaltki kallid. Samas linnavalitsusel on oma infokanalid, kus linnavalitsus on ettevõtete reklaami avaldanud vaid erandjuhul, sest linna ametlikud kanalid on mõeldud kõigepealt linnavalitsuse töö ja linnaelu teemade kajastamiseks, mitte reklaami avaldamiseks.

Samuti pakkusid vastajad, et linnavalitsus võiks korraldada **koostööprojekte ettevõtjatega turismiturunduse osas** „*Koostöö tegevus ettevõtjatega atraktiivsete turismi sihtkohtade loomisel.*”¹¹ ning teha aktiivsemat tööd uute elanike ja ettevõtjate liigimeelitamiseks „*Linna positiivse imago loomine, et soodustada inimeste Sillamäele elama asumist /... / linna*

⁷ „*есть вариант создать отдельно сайт предпринимателей /.../ там же описать вопросы.*”

⁸ „*Какую поддержку город способен оказать микро-фирмам.*”

⁹ „*возможно размещение рекламы.*”

¹⁰ „*Выставлять hanked на городском сайте.*”

¹¹ „*Совместные с предпринимателями проекты по созданию мест, привлекательных для туристов.*”

positiivse imago loomine, et soodustada Eestis ja muujal tegutsevate ettevõtjate äritegevust meie linnas.“¹²

Linnavalitsus saab toetada ettevõtjaid selliste meetmetega, mis on ettevõtte jätkusuutliku arendustegevuse toetamiseks efektiivsemad kui ühekordne rahaline abi. Ettevõtjad arvasid, et linnavalitsus peab **muutma alustava ettevõtja toetuse saamist leebemaks ja paindlikumaks**. Sillamäe linnavalitsuselt on võimalik saada finantsilist toetust alustavate ettevõtjate projektide kaasfinantseerimiseks. Linnavalitsuse kaasfinantseerimise saamise tingimusteks on näiteks toetuse eraldamine riiklikest toetusfondist või abiprogrammist. Veel üks tingimus linnavalitsuse kaasfinantseerimise saamiseks - toetamise otsusest pole möödunud rohkem kui kuus kuud. Paljud alustavad ettevõtjad ei saa toetust riiklikest toetusfondist või abiprogrammist, mis on takistuseks rahalise toetuse saamiseks linnavalitsuse poolt. Paindlikumad tingimused annaksid võimaluse linna toetuse saamiseks ka ettevõtjatel, kellele taotlus riiklikest toetusfondist või abiprogrammist toetuse saamiseks ei olnud rahuldatud.

Ettevõtjad vajavad moraalset tuge ja motivatsiooni oma tegevuse jätkamiseks „*Tööd on vähe, meist kui väikeettevõtetest ei mõtle keegi, ellujäämiseks tuleb ise pingutata.*“¹³

Üks intervjuueeritav tõi välja, et linnas on kasutamata hooned, mida võiks remontida ja kasutada üürile andmiseks „*Linnas on vähe munitsipaalkinnisvara ning on piisavalt palju kasutamata hooneid, mida võib remontida ja kasutada üürile andmiseks.*“¹⁴

Ettevõtjad ootavad linnavalitsuselt väga erinevaid teenuseid. Mõnedes küsimustes ootavad ettevõtjad linnavalitsuselt suuremat abi kui see pakkuda suudab. Näiteks suur osa ettevõtjaid soovib linnavalitsuselt **rahalist toetust**. Töö teoreetilisest osast tulenevalt, ettevõtja on indiviid, kelle tegevus on suunatud kasumi teenimisele ehk majandustegevusele, mille eesmärk on tulu saamine kauba tootmise ja teenuse osutamise kaudu. Seetõttu ettevõtjate ootust rahalise abi osas ei saa pidada normiks. Ettevõtjad ise peavad panustama linna eelarvesse töökohtade loomise ehk üksikisiku tulumaksu laekumise kaudu.

---

¹² „Деятельность по созданию положительного имиджа города для жителей других населенных пунктов, с целью их переезда в Силламяэ /... / по созданию положительного имиджа города для предпринимателей из других мест Эстонии и других стран, с целью привлечения их для ведения бизнеса в наш город.“

¹³ „Работы мало, а о нас даже никто и не думает, как о малых предприятиях, выживайте как хотите.“

¹⁴ “В городе очень мало муниципальной недвижимости, и достаточно бесхозных зданий принадлежащих городу, которые можно отремонтировать, и использовать для дачи в аренду.“

2.4. Ettepanekud ettevõtluskeskkonna arendamiseks ja ettevõtluse toetamiseks Sillamäe linnas

Ettepanekud Sillamäe linnavalitsusele ettevõtluskeskkonna arendamiseks ja ettevõtluse toetamiseks on tehtud teoreetilistele seisukohtadele ja uuringu tulemustele toetudes. Ettepanekud on jagatud kaheksaks osaks vastavalt alapeatükis 2.2 loetletud kategooriatele ja uuringu tulemustele.

Linnavalitsuse koostöö ettevõtjatega strateegia valdkonnas. Teooriast lähtuvalt peavad kohalikud omavalitsused looma strateegia linna või valda arenguks, võttes arvesse, et iga ettevõtluse valdkond vajab konkreetset tuge.

Sillamäe linnavalitsus peab rohkem kaasama linnas tegutsevaid ettevõtjaid ettevõtluse arengu planeerimisse ja linna strateegiliste eesmärkide sisulisse väljatöötamisse. Tähtsate ettevõtlusalaste küsimuste arutamiseks ja lahendamiseks võib moodustada eraldi linnavalitsuse ettevõtluskomisjoni ja/või kutsuda ettevõtjaid olemasolevate volikogu komisjonide töös osalema. Komisjonide koosolekutel saavad ettevõtjad tõstatada probleeme ja pakkuda neile sobivaid lahendusi.

Sillamäe linnas arendatakse aktiivselt turismiobjekte: 2017. aastal rekonstrueeriti linna kõige väärkamatest tänavatest – Mere puiestee, 2020. aasta lõpus valmis Sillamäel rannapromenaad ning lähitulevikus kavandab linnavalitsus väikesadama ja reisiterminaali rajamist. Need objektid suurendavad oluliselt Sillamäe kui mereäärse turismilinna potentsiaali. Turismipotentsiaali kasutamiseks ja Sillamäele turistide voolu suurendamiseks peavad linnas olema turistidele vajalikud teenused. Selleks peab linnavalitsus korraldama kohtumisi turismivaldkonnas tegutsevate ettevõtjatega, et leida probleemidele lahendusi ja kaasa aidata turismi valdkonna teenuste parendamisele, mitmekesistamisele ja uute turismitoodete väljaarendamisele.

Uute ettevõtete asutamise soodustamine. Samuti peab KOV soodustama uute turismivaldkonna ettevõtete loomist, pakkudes neile soodustingimustel munitsipaalset üüripinda, ettevõtlusalast nõustamist, turunduse toetust ja detailset informatsiooni Sillamäe linna turismiobjektidest ja – võimalustest, valdkonna arendamise kavadest. See aitab kaasa turismivaldkonna teenuste mitmekesistamisele ja turistide arvukuse kasvule.

Tööturu meetmed. Teooriast lähtuvalt saab KOV osaliselt mõjutada tööjõu pakkumist ja kvaliteeti. Ettevõtluse toetamiseks ja ettevõtluskeskkonna arendamiseks peaks linnavalitsus kaasama ettevõtjaid koostöösse teadus- ja õppeasutustega. Linnavalitsus saab sõlmida

lepinguid Tartu Ülikooli Narva kolledži ja/või TalTech Virumaa kolledžiga, mille alusel makstakse IT ja/või masinaehitus- ja energiatehnoloogia stipendium. Stipendiaate võib valida avaliku konkursi alusel. Selle meede eesmärk on motiveerida tudengeid osalema Sillamäe linnale huvipakkuvates projektides või IT lahenduste väljatöötamisel, sh kirjutama lõputöid Sillamäe linnale huvipakkuvatel teemadel. Meede võib kaasa aidata noorte IT spetsialiste linna tööle ja elama asumisele, mis omakorda positiivselt mõjutab linna eelarvet, sest IT sektori palgatase on kõrge.

Sillamäe ettevõtlusnädala raames võib korraldada eraldi ülikoolide päevi, et tutvustada ülikoolide pakutavaid võimalusi ettevõtjatele. Ülikoolide päeval tutvustatakse uusi leiutisi ja ülikooli täiendusõppe võimalusi. Ettevõtjad võivad leida teaduspartnereid uute konkurentsivõimeliste toodete ja teenuste väljaarendamiseks.

Ettevõtjate informeerimine ja konsulteerimine ettevõtluse valdkonnas. Linnavalitsuse kohtumised ja infovahetus ettevõtjatega peavad olema regulaarsed, et saaks operatiivselt edastada informatsiooni, saada tagasisidet ja leida lahendusi ettevõtjate probleemidele. Kohtumiste formaat peab olema paindlik ja mugav, võib vajadusel toimuda digitaalses keskkonnas ja olla järelvaatamise võimalusega. Linnavalitsuse korraldatavatel õppe- ja infoüritustel peavad olema kajastatud ettevõtjatele vajalikud ja aktuaalsed teemad, näiteks tööstusliku kinnisvara arendamine, koostöö ettevõtjatega atraktiivsete turismiobjektide loomisel ning uute elanike ja spetsialistide linna elama asumisele kaasaaitamine. Selleks võib KOV kutsuda infoüritusele huvipakkuvate valdkondade spetsialiste (näiteks Ida-Virumaa turismiklastri esindajaid), kes annavad ettevõtjatele vajalikku infot.

Ettevõtjate motiveerimine. Teooriast lähtuvalt vajavad ettevõtjad moraalset toetust ja innustamist, mis tõstab nende motivatsiooni. Linnavalitsus võib näiteks kord aastas korraldada alustavate ettevõtjate motiveerimise üritust, kus tunnustatakse TOP ettevõtjaid, kes on alustanud ettevõtlusega käesoleval või möödunud aastal. Sama eesmärgiga võib korraldada ettevõtlusklubi, kus käsitletakse alustavate ettevõtjate probleeme ja otsitakse neile lahendusi.

Linnavalitsus peaks korrapäraselt koguma informatsiooni, mis täpsemalt selgitab välja Sillamäe ettevõtjate infovajadust kaheksa valdkonna kohta, mis on käsitletud käesoleva töö alapeatükis 2.4. Infot võib koguda interneti küsimustiku abil näiteks kord aastas. Küsitluse võib läbi viia linnavalitsuse arenguosakond. Võib kasutada küsimustikku, mis on välja töötatud selle lõputöö raames.

Küsimustiku abil saadud tulemused oleks otstarbekas kasutada ettevõtlusalase uudiskirja koostamiseks. Küsimustiku vorm on toodud lisas 7. Selle meede abil saab pakkuda ettevõtjatele neile vajalikku ja aktuaalset informatsiooni. See aitab ettevõtjatel õigeaegselt avastada uusi võimalusi äri arendamiseks.

Sillamäe linna infrastruktuuri arendamine. Lõputöö raames läbiviidud uuringust selgus, et ettevõtjad peavad oluliseks teedeinfrastruktuuri arendamist. Parema ettevõtluskeskkonna loomiseks peaks linnavalitsus parandama ärikinnisvaraga külgnevate ja ärikinnisvara juurde viivate teede infrastruktuuri (sh Sillamäe sadamasse viivad teed). Linnavalitsusel tuleks ettevõtjatega täpsustada, millised teelõigud vajavad remonti. Selle eesmärk on tagada mugavad ja kiired liikumisvõimalused ja kaubaveo ettevõtetele. Lisaks sellele soodustab teedevõrku parendamine teiste eluvaldkondade toimimist ja elukeskkonna parendamist. Viimane võib kaasa aidata ka uute elanike linna elama asumisele.

Uuringust selgus, et Sillamäe ettevõtetesse tööle asuvad spetsialistid vajavad kaasaegseid elamistingimusi. Linnavalitsus võib kaasa aidata kortermajade renoveerimisele, mis samuti soodustab uute elanike linna elama asumist. See võib suurendada tööjõu pakkumist linnas, palkade tõusu ning üksikisiku tulumaksu laekumist Sillamäe linna eelarvesse.

Linna eelarvest juba eraldatakse toetusi korterelamute remondi ja kaasajastamise tööde teostamiseks ning KREDEX-i toetuse taotlemiseks dokumentide ettevalmistamiseks. Seda reguleerib Korterelamute toetamise kord. (Korterelamute...2019) Linnavalitsus võib korterelamute renoveerimist puudutava informatsiooni süstematiseerida ja korteriühistuid paremini informeerida olemasolevatest võimalustest. Selleks võib linnavalitsus korrapäraselt koostada korteriühistute infokirja, mis peab sisaldama kasulikku ja aktuaalset teavet toetusmeetmetest, toetuse taotlemisest, saadud toetuse kasutamisest jms.

Lisaks sellele saab linnavalitsus üürielamufondi arendamiseks taotleda KREDEX-ilt elamufondi arendamise investeeringutoetust. Selleks peab linnavalitsus alustama projektidokumentatsiooni koostamisega.

Kohalike väikeettevõtete turunduse toetamine. Linnavalitsus võib toetada ettevõtjaid kaupade ja teenuste turunduse osas mitmete meetmetega. Üheks meetmeks on Sillamäe linna ettevõtjate eraldi turundusplatvormi (veebikeskkonda) loomine ja haldamine. Selline veebikeskkond võiks olla suunatud Sillamäe ettevõtjatele, investoritele, ettevõtjate koostööpartneritele ja klientidele.

Samuti võiks ettevõtjate veebikeskkond toimida Sillamäe ettevõtjatele kommunikatsioonikeskusena, pakkuda interaktiivset suhtluskeskkonda kogemuste vahetamiseks, partnerite ja investorite leidmiseks, hangete avaldamiseks ja ettevõtlusalase informatsiooni saamiseks. Platvorm peab olema seotud linna ametlike infokanalitega (veebi- ja Facebook'i lehega). Reklaami ja kuulutuste avaldamist veebikeskkonnas võiks pakkuda Sillamäe ettevõtjatele soodustingimustel.

Sillamäe ettevõtjate kaupade ja teenuste reklaami ja ettevõtete informatsiooni (asukoht, lahtiolekuajad, kaupade ja teenuste kirjeldus jms) tuleks avaldada ka linna turismi veebilehel, mida linnavalitsus kavandab käivitada 2021. aasta algul ja/või Sillamäe linna veebilehe turismiinfo alalehel, mida võiks arendada ja täiendada.

Samuti võib linnavalitsusele soovitada korraldada üritusi (laadad, messid jms), mis annavad potentsiaalsetele klientidele ülevaate toodetest ja teenustest ning toovad tulu kohalikele ettevõtjatele. Näiteks võib korraldada sügis- ja kevadlaata, kus kohalikud toidukaupade tootjad, vabaaja sisustamise teenuse pakkujad ja teised turismivaldkonnas tegutsevad ettevõtjad tutvustavad ja müüvad oma tooteid ja teenuseid. Sillamäe ettevõtjate suvelaata saab korraldada uuel turismiobjektil - rannapromenaadil.

Linnavalitsus peaks toetama ettevõtjate välisdelegatsioonides osalemist, välis- ja sisemesside külastamist ja osalemist, niisamuti eksportturgudele suunatud turundustegevuste läbiviimist. Sillamäe ettevõtjad võiksid osaleda järgmistel messidel Eestis: turismimessil Tourest, toidumessil „Sööma!“, ehitusmessil „Eesti ehitab“, Eesti tööstusmessil; järgmistel messidel välismaal: Saksamaa tööstusmessil HANNOVER MESSE, Peterburi turismimessil, Helsingi MATKA turismimessil, Dubai toidu- ja joogisektori messil Gulfood, Saksamaa ehitusmessil BAU ONLINE, Münheni transpordi- ja logistikamessil Transport Logistic, Venemaa transpordi- ja logistikamessil TransRussia. Selleks peab tegema koostööd ettevõtlusliitudega, nt Eesti Kaubandus-Tööstuskoja, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsiooni (EVEA), Eesti Rahvusvaheline Kaubanduskojaga (ICC Eesti).

Siin võiks Sillamäe linnavalitsus õppida teiste omavalitsuste kogemustest. Näiteks Tallinna Ettevõtlusamet pakub Tallinna väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele messitoetuse saamise võimalust. See meede on mõeldud ettevõtjatele, kes plaanivad osaleda Eestis ja välismaal toimuvatel messidel, mis on suunatud ärikontaktide loomisele, uute turustuskanalite leidmisele, müügi edendamisele ning sobib rakendamiseks ka Sillamäe linnas. Meede aitaks

kaasa Sillamäe ettevõtete toodete ja teenuste turustusvõimaluste parandamisele ja uutele turgudele sisenemisele ning seeläbi võib suurendada ettevõtjate kasumit.

Alustavate ettevõtjate toetamise täiustamine. Sillamäe linnavalitsuselt on praegu võimalik saada rahalist toetust alustavate ettevõtjate projektide kaasfinantseerimiseks. Alustavate ettevõtjate projektide kaasfinantseerimist reguleerib Sillamäe Linnavolikogu määrus Alustavate ettevõtjate projektide kaasfinantseerimiseks vahendite eraldamise kord. (Alustavate...2014) Linnavalitsuse kaasfinantseerimise saamise tingimuseks on toetuse eraldamine riiklikest toetusfondist või abiprogrammist. Linnavalitsuse alustavate ettevõtjate projektide rahalise toetuse saamise tingimused vajavad ülevaatamist ja muutmist, sest nagu läbiviidud uuring näitab, seda teenust praktiliselt ei kasutata. Linnavalitsuse poolt toetuse saamise tingimusi peaks muutma järgmiselt: linnavalitsuse poolt toetuse saamise eelduseks ei pea olema ilmtingimata toetuse eraldamine riiklikest toetusfondist või abiprogrammist. Seda tingimust võib täiendada või asendada ekspertide hinnangu ja otsusega projekti jätkusuutlikkuse ja kasumlikkuse kohta. Selleks võib linnavalitsus moodustada ekspertkomisjoni ning kaasata spetsialiste ja linna kogenud ettevõtjaid.

Lisaks alustavate ettevõtjate toetusele võib linnavalitsus pakkuda rahalist toetust mikro-ja väikeetevõtetele toote- ja teenusearendusprojektide, ekspordiplaanide koostamiseks ja teostamiseks, tööalaste täiendkoolituste läbiviimiseks.

Linnavalitsus võib liituda Startup programmidega, mis aitavad ettevõtjatel luua uusi vajalikke kontakte ja siseneda eksportturgudele.

Linnavalitsus saab algselt ettevõtlusele suunatud koostööprojekte linnavalitsuse ja ettevõtjate vahel. Näiteks võib olla selleks teeninduse kvaliteedi tõstmiseks suunatud projekt, mille raames korraldatakse õppereise projekti partnerpiirkondadesse. Õppereisidel võiksid osaleda nii turismi ja teenindussektoris tegutsevad Sillamäe ettevõtjad kui ka linnavalitsuse teenistujad, kes tegelevad ettevõtluse, turismi ja turunduse küsimustega. Ettevõtjate ja Sillamäe linna ühise kaubamärgi loomine kohalike toodete turustamiseks võib olla veel üheks koostööprojektiks ettevõtjate toetamiseks. Linnavalitsus võib pakkuda ettevõtjatele abi ka projektitaotluste koostamisel, mis suurendab projektide rahastamise ja edukuse tõenäosust.

Nagu ülalpool näidatud, Sillamäe linnavalitsus saab parendada oma tööd ettevõtluse edendamisel ja arendamisel mitmel olulisel suunal. Osa meetmetest eeldab investeeringuid, kuid meetmete hulgas on ka selliseid, mis ei koorma ülearu linna eelarvet ning toetavad linna

sissetulekute suurendamist. Seega peab linnavalitsus oma strateegilisi plaane ja eelarveid koostades leidma optimaalse meetmete kompleksi ettevõtluse edendamiseks ja arendamiseks.

KOKKUVÕTE

Ettevõtluskeskkonna arendamine ja ettevõtluse toetamine aitab kaasa töötuse vähendamisele, teeninduse kvaliteedi tõstmisele, kvaliteetsete kaupade ja teenuste sh vaba aja teenuste piiratud kättesaadavuse parendamisele, elukvaliteedi tõusule KOV-i haldusalas.

Probleem seisneb selles, et alustava ettevõtja toetust kasutatakse harva. Ettevõtjad pöörduvad linnavalitsuse poole vaid siis, kui see on vältimatu. Puuduvad koostööprojektid linnavalitsuse ja ettevõtjate vahel turundus- ja turismivaldkonnas.

Lõputöö raames läbiviidud uuringu eesmärk oli selgitada välja, millistest linnavalitsuse pakutavatest teenustest ettevõtjad on huvitatud, mida nad sooviksid, et linnavalitsus pakuks täiendavalt, mida ettevõtjad ootavad linnavalitsuse poolt ettevõtluskeskkonna arendamise ja ettevõtluse toetamise osas.

Teoreetilisest kirjandusest selgus, et KOV-il on võimalik mõjutada ettevõtte mikrokeskkonda. KOV võib olulisel määral mõjutada infrastruktuuri keskkonda, osaliselt sotsiaalset ja majanduskeskkonda. Lõputöö koostamisel toetas autor Miettinen, Kotilevskaja, Gineite seisukohtadele.

Uuringu liigina oli kasutatud juhtumiuuringut ning juhtumiks oli Sillamäe linna ettevõtluskeskkond. Kvalitatiivse valimina oli kasutatud mugavusvalimit. Lõputöö rakenduslikku ülesande täitmiseks viis autor läbi Sillamäe linna ettevõtjale küsitluse. Küsitluse ankeet koosnes avatud ja valikvastustega küsimustest. Kogumisse kuulusid Sillamäe linna 316 äriühingut ning valimisse 23 majanduslikult aktiivsed Sillamäe mikro- ja väikeettevõtted, mis esindavad kaheksat tegevusala. Saadud andmeid analüüsiti statistilise ja kvalitatiivse sisuanalüüsi meetoditega. Andmeid kodeeriti ja saadud koodidest moodustati kategooriad:

- ettevõtjate koostöö linnavalitsusega,
- rahulolu linnavalitsuse teenustega ja ametitoimingute läbiviimisega,
- Sillamäe linna infrastruktuur,
- parandamist vajavad linnavalitsuse tegevused,
- ettevõtjate informeeritus ja infovajadus,
- ettevõtjate ootused ja vajadused linnavalitsuse tegevuse ja teenuste järgi.

Toetudes teoreetilistele seisukohtadele ja uuringu tulemustele koostas autor Sillamäe linnavalitsusele ettepanekud ettevõtluskeskkonna arendamiseks ja ettevõtluse toetamiseks. Olulisemad tulemused ja ettepanekud on toodud järgmiselt.

Uuringu käigus selgus, et Sillamäe linna ettevõtete tegevust kõige rohkem mõjutav tegur on linna infrastruktuur. Enamik Sillamäe linna ettevõtjaid peab teede rekonstrueerimist ja avaliku ruumi heakorrastamist oluliseks tegevuseks infrastruktuuri arendamisel.

Ettevõtjate kogemuste põhjal võib järeldada, et nendel on vajadus teha linnavalitsusega koostööd. Ettevõtjad pöörduvad Sillamäe linnavalitsuse poole erinevate teenuste saamiseks (nt kauplemisloa taotlemine, taksoveo teenindajakaardi vormistamine, ehitusloa ja ehitise kasutusloa taotlemine) ning tihtipeale koostöö linnavalitsusega on vältimatu. Üle poolte Sillamäe ettevõtjatest, kes on linnavalitsuse teenuseid kasutanud, on rahul linnavalitsuse ettevõtlusega seotud teenustega. Kõige suurem on rahulolu ehitusega seotud teenustega. Rahulolematuse põhjus selgus uuringu kvalitatiivsest osast - ettevõtjate ebapiisav informeeritus selle kohta, mis on KOV-i funktsioon ja mida ei kuulu linnavalitsuse ülesannete hulka. Samas paljud respondendid arvasid, et ei vaja rohkemat informatsiooni linnavalitsuse tegevuse kohta ning suur osa ettevõtjaid ei osanud vastata, millist täiendavat infot nemad vajaksid.

Ettevõtjatel on kindlad ootused ja vajadused linnavalitsuse tegevuse ja teenuste järele. Nad ootavad linnavalitsuselt teenuseid ettevõtete turunduse osas, sh koostööprojektide korraldamine turismiturunduse osas, muudatusi alustava ettevõtja toetuse saamise tingimustes. Mõnedes küsimustes ootavad ettevõtjad linnavalitsuselt suuremat abi kui see pakkuda saab, näiteks rahalist toetust.

Uuringu tulemused kinnitavad, et Sillamäe linnavalitsuse töös esineb valdkondi, mis vajavad parendamist. Uuringu tulemustest lähtuvalt töötas autor välja ettepanekuid ettevõtluskeskkonna arendamiseks ja ettevõtluse toetamiseks Sillamäe linnas.

Tuleb muuta linnavalitsuse alustavate ettevõtjate projektide kaasfinantseerimise saamise tingimusi. Linnavalitsuse poolt toetuse saamise eelduseks võib olla ekspertide hinnang ja otsus projekti jätkusuutlikkuse ja kasumlikkuse kohta. Selleks võib linnavalitsus moodustada ekspertkomisjoni ning kaasata spetsialise ja linna kogenud ettevõtjaid.

Peab algatama ettevõtlusele suunatud projekte ning pakkuda ettevõtjatele abi projektide koostamisel.

On soovitatav korraldada linnavalitsuse regulaarseid kohtumisi ja infovahetust ettevõtjatega, et leida lahendusi ja kaasa aidata turismi valdkonna teenuste parendamisele ja uute turismitoodete väljaarendamisele. Ettevõtjate huvid ja vajadused peavad olema KOV-ile hästi teada. See lubab õigeaegselt teha optimaalseid otsuseid ettevõtluskeskkonna arendamiseks ja ettevõtluse toetamiseks, soodustades stabiilset keskkonda, kus on ettevõtjatel hea tegutseda.

Tuleb pakkuda turismivaldkonnas tegutsevatele ettevõtetele soodustingimustel munitsipaalüüripinda, ettevõtlusalast nõustamist, turunduse toetust ja detailset informatsiooni Sillamäe linna turismisektorist, selle arendamisest ja perspektiividest.

Peaks moodustama ettevõtlusalase komisjoni tähtsate ettevõtlusalaste küsimuste lahendamiseks ja/või kutsuda ettevõtjaid olemasolevate volikogu komisjonide töös osalema.

On otstarbekas korraldada alustavate ettevõtjate üritust, kus tunnustatakse TOP ettevõtteid, kes on alustanud ettevõtlusega käesoleval või möödunud aastal ning asutada ettevõtluskubi, kus käsitletakse alustavate ettevõtjate probleeme ja raskusi.

Tuleb parandada Sillamäe sadamasse viivad teed parema ettevõtluskeskkonna loomiseks.

Väikeettevõtetele tuleb võimaldada messitoetust.

Tuleb arendada koostööd ettevõtlusliitudega (Eesti Kaubandus-Tööstuskoja, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsiooniga (EVEA), Eesti Rahvusvaheline Kaubanduskoda ICC Eesti), et toetada ettevõtjate välisdelegatsioonides osalemist, välis- ja sisemesside külastamist ja osalemist, eksportturgudele suunatud turundustegevuste läbiviimist.

On otstarbekas soodustada kortermajade renoveerimist ja süstematiseerida korterelamute renoveerimist puudutava informatsiooni ja paremini informeerida korteriühistuid olemasolevatest võimalustest.

Peab korrapäraselt koguma informatsiooni, mis täpsemalt selgitab välja Sillamäe ettevõtjate infovajadust. Infot võib koguda interneti küsimustiku abil.

Tuleks luua eraldi turundusplatvormi (veebikeskkonda), mis oleks suunatud Sillamäe ettevõtjatele, investoritele, ettevõtjate koostööpartneritele ja klientidele.

Soovitatav on korraldada üritusi (laadad, messid jms), mis annavad potentsiaalsetele klientidele ülevaate toodetest ja teenustest ning toovad tulu kohalikele ettevõtjatele.

Tuleb sõlmida lepinguid Tartu Ülikooli Narva kolledži ja/või TalTech Virumaa kolledžiga, mille alusel makstakse IT ja/või masinaehitus- ja energiatehnoloogia stipendium, mis võib motiveerida tudengeid osalema Sillamäe linnale huvipakkuvates projektides ja kaasa aidata noorte IT spetsialiste linna tööle ja elama asumisele.

Autor leiab, et esitatud ettepanekud aitavad täiendada ettevõtlusega seotud Sillamäe linna arengukava alapeatüki, sh täiustada ettevõtluse arenguvisioni, ettevõtluskeskkonna arendamise eesmäärke ja prioriteete ning nende täitmiseks vajalikke tegevusi.

SUMMARY

Development of local government business environment and support of enterprise on the example of Sillamäe City

From the point of view of local government, enterprise is of great importance in creating new jobs, increasing economic growth and developing the regional social and environmental situation.

The problem is that the support of start-ups provided by Sillamäe City Government is rarely used. Entrepreneurs have recourse to the City Government only when it is unavoidable. There are no co-operation projects between the City Government and enterprises in the field of marketing and tourism.

The objective of the Final Paper was to ascertain which scopes of work related to enterprise of Sillamäe City Government need to be improved and to develop proposals for the local government to improve the business environment.

In order to perform the practical task of the Final Paper, the author conducted a survey of micro- and small-scale enterprises in Sillamäe City. The aggregate included 316 enterprises from Sillamäe City and the sample included economically active Sillamäe micro- and small-scale enterprises representing different area of activity. The survey was conducted between 27 April and 08 May 2020.

The study revealed that the most influential factor in the activities of Sillamäe City enterprises is the City's infrastructure. Enterprises have recourse to the Sillamäe City Government for various services, and co-operation with the City Government is often unavoidable. Entrepreneurs expect services from the City Government regarding the marketing of companies, including the arrangement of co-operation projects for tourism marketing, changes in the conditions for receiving start-up support, financial support.

Based on the theory and the results of the research, the author prepared proposals for the Sillamäe City Government to develop the business environment and support enterprise as follows:

Review and change the conditions of co-financing for start-up projects provided by the City Government.

Initiate business-oriented projects and provide assistance to enterprises applying for funding.

Offer enterprises municipal rental space, business advice, marketing support and detailed information about the tourism sector of Sillamäe City, its development and perspectives to companies operating in the field of tourism on favourable terms.

Form an entrepreneurship committee to address important business issues and/or invite business operators to participate in the work of existing municipal council committees.

Organise an event for start-ups, where TOP enterprises will be commended.

Repair the roads leading to the Port of Sillamäe to create a better business environment.

Provide support for participation in trade fairs.

Co-operate with business associations in order to support export markets research.

Facilitate the renovation of apartment buildings to raise apartment rental market for employees, improve communication with apartment associations.

Regularly collect information about the needs of entrepreneurs of Sillamäe in each area of activity.

To pay scholarships to IT and/or mechanical engineering and energy technology students of University of Tartu Narva College and/or TalTech Virumaa College to motivate students to participate in a projects of interest to the City of Sillamäe.

The author finds that the prepared proposals enable to supplement the subchapter of the Sillamäe City development plan related to enterprise, including to improve the vision of business development, the objective and priorities of the development of business environment and the activities necessary for their performance.

KIRJANDUS

Ahmad, Hoffmann (2008) *A Framework for Addressing and Measuring Entrepreneurship* OECD Statistics Working Paper. Available at <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/243160627270.pdf?expires=1579870746&id=id&accname=guest&checksum=36E72F0CB2273410A01A5ECA8B870F74>, accessed July 20, 2020.

Allen, I. E., Seaman C. A. (2007). *Licert Scales and Data Analyses- Quality Progress*. Milwaukee 40.7 pp 64-65.

Alustavate ettevõtjate projektide kaasfinantseerimiseks vahendite eraldamise kord (2014) RT IV, 08.04.2014, 23 <https://www.riigiteataja.ee/akt/408042014023> (viimati vaadatud 18.12.2020).

Beilmann, M. (2020) Küsitlusuuringud. <http://samm.ut.ee/k%C3%BCsitlusuuringud> (viimati vaadatud 18.11.2020)

Bush T. (2016) *PESTLE Analysis: Technological Factors Affecting Business*. Available at <https://pestleanalysis.com/technological-factors-affecting-business/>, accessed July 20, 2020.

Cherunilam, F. (2018) *Business environment*. Himalaya Publishing House Pvt. Ltd. Available at <http://www.himpub.com/documents/Chapter2640.pdf>, accessed July 20, 2020.

Colgate, A. (2017) *What to Consider When Forming a Strategic Alliance*. BusinessDictionary. Available at <http://www.businessdictionary.com/article/472/what-to-consider-when-forming-a-strategic-alliance/>, accessed July 20, 2020.

Competition Assessment Toolkit, Vol. I. Organisation of Economic Cooperation and Development (OECD) 2019. Available at <https://www.oecd.org/daf/competition/46193173.pdf>, accessed July 20, 2020.

Doing Business 2014. Understanding Regulations for Small and Medium-Size Enterprises. International Bank for Reconstruction and Development/ The World Bank, 2013. Available at <http://documents1.worldbank.org/curated/en/115171468330898480/pdf/Doing-business-2014-understanding-regulations-for-small-and-medium-size-enterprises.pdf>, accessed July 20, 2020.

Eamets, R.; Kaasa, A. (2005). *Sissejuhatus majandusteoriasse*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Euroopa kohaliku omavalitsuse harta (1995) RT II 1994, 26, 95 <https://www.riigiteataja.ee/akt/13104622> (viimati vaadatud 20.07.2020).

Euroopa Liidu ametlik veebileht https://europa.eu/european-union/topics/enterprise_et (viimati vaadatud 20.07.2020).

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) veebileht. www.eas.ee (viimati vaadatud 20.07.2020).

Godfry, N. (2008) *Why Is Competition Important for Growth and Poverty Reduction?* OECD Global Forum on International Investment, pp. 1 – 12. Available at <https://pdf4pro.com/amp/view/why-is-competition-important-for-growth-39b181.html>, accessed July 20, 2020.

Gineite, M., Vilcina, A. (2011) Economic Science for Rural Development Conference Proceedings. Issue 26, p61-66. 6p. Available at <http://eds.b.ebscohost.com.ezproxy.utlib.ut.ee/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=8&sid=903a3c05-4986-4a9b-b245-8aa8b6f33b2b%40pdc-v-sessmgr05>, accessed July 20, 2020.

Gries, T.; Naudé, W. (2011) Entrepreneurship and human development: A capability approach. - *Journal of Public Economics*. Vol. 92, No. 3-4, pp. 216-224. DOI: <http://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2010.11.008>, accessed July 20, 2020.

Haridus- ja Teadusministeeriumi põhimäärus (2019) RT I, 01.10.2019, 8 <https://www.riigiteataja.ee/akt/129122017060?leiaKehtiv> (viimati vaadatud 20.07.2020).

Jurevicius, O. (2013) PEST & PESTEL Analysis. Available at <https://strategicmanagementinsight.com/tools/pest-pestel-analysis.html>, accessed July 31, 2020.

Jeong, M.; Feiock C. R. (2006) Impact Fees, Growth Management, and Development: A Contractual Approach to Local Policy and Governance. *Urban affairs review*. Volume: 41 issue: 6, page(s): 749-768. Available at <https://journals-sagepub-com.ezproxy.utlib.ut.ee/doi/pdf/10.1177/1078087406287165>, accessed July 20, 2020.

Justitsministeeriumi veebileht <https://www.just.ee/et/eesmargid-tegevused/oiguspoliitika/hea-oigusloome-ja-seadusloomeplaanid> (viimati vaadatud 20.07.2020).

Tran, A.; Von Korflesch, H. (2016) A conceptual model of social entrepreneurial intention based on the social cognitive career theory. *Asia Pacific Journal of Innovation and Entrepreneurship*. Vol. 10 No. 1, 2016 pp. 17-38 Emerald Group Publishing Limited. Available at <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/APJIE-12-2016->

[007/full/pdf?title=a-conceptual-model-of-social-entrepreneurial-intention-based-on-the-social-cognitive-career-theory](#), accessed July 20, 2020.

Kalmus, V., Masso, A., Linno, M. (2015) Kvalitatiivne sisuanalüüs.

<http://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys> (viimati vaadatud 18.11.2020)

Kamariotou, Kitsios (2019) *Strategic Planning and Information Systems Success: Evaluation in Greek SMEs*. 2019 IEEE 21st Conference on Business Informatics (CBI) Available at <https://ieeexplore-ieee-org.ezproxy.utlib.ut.ee/document/8808050>, accessed July 20, 2020.

Konkurentsiseadus (2019) RT I, 13.03.2019, 92

<https://www.riigiteataja.ee/akt/782641?leiaKehtiv> (viimati vaadatud 20.07.2020).

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus (2019) RT I, 05.02.2019, 9

<https://www.riigiteataja.ee/akt/13312632?leiaKehtiv> (viimati vaadatud 20.07.2020).

Korterelamute toetamise kord (2019) RT IV, 06.04.2019, 21

<https://www.riigiteataja.ee/akt/406042019021> (viimati vaadatud 18.12.2020).

Kotilevskaja = Котилевская Т.С. Международный научный журнал «Инновационная наука» №05/2017 ISSN 2410-6070, 2017. https://aeterna-ufa.ru/sbornik/IN_5-2017.pdf (viimati vaadatud 20.07.2020).

Krivtsov, A. (2014) *Strategic Analysis of External Environment as a Basis for Risks Assessment. – Actual Problems of Economics*. Samara State University of Economics, Russia. Available at file:///C:/Users/Admin/Downloads/ape_2014_10_4.pdf, accessed July 20, 2020.

Lafuente, E.; Vaillant, Y. (2007) Regional Differences in the Influence of Role Models: Comparing the Entrepreneurial Process of Rural Catalonia. *Regional Studies*. Vol. 41, Issue 6, pp. 779-796. Available at <http://eds.a.ebscohost.com.ezproxy.utlib.ut.ee/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=a829523d-95ba-4280-bca1-fa06be092a4b%40sessionmgr4006>, accessed July 20, 2020.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi põhimäärus (2017) RT I, 05.07.2017, 22

<https://www.riigiteataja.ee/akt/12934222?leiaKehtiv> (viimati vaadatud 20.07.2020).

Miettinen, A.; Teder, J. (2006) *Ettevõtlus I Ettevõtluseset, ettevõtjatest ja ettevõtluspoliitikast*. Tallinn: Külim.

Post, J. (2018) *What Is a PEST Analysis?* Available at <https://www.businessnewsdaily.com/5512-pest-analysis-definition-examples-templates.html>), accessed July 20, 2020.

Sammut-Bonnici, Galea (2014). *PEST analysis*. Wiley Encyclopedia of Management, Publisher: John Wiley & Sons, Ltd. Available at <https://www.um.edu.mt/library/oar/bitstream/123456789/21816/1/sammut-bonnici%20pest.pdf>, accessed July 20, 2020.

Skuras, D.; Meccheri, N. (2005) Entrepreneurial human capital accumulation and the growth of rural businesses: a four-country survey in mountainous and lagging areas of the European union. *Journal of Rural Studies*. Vol. 21, No 1, pp 67–79. Available at <https://www-sciencedirect-com.ezproxy.utlib.ut.ee/science/article/pii/S0743016704000245?via%3Dihub>, accessed July 20, 2020.

Rämmer, A. (2014) *Valimi moodustamine*. <http://samm.ut.ee/valimid> (viimati vaadatud 20.10.2020)

Rahandusministeeriumi põhimäärus (2020) RT I, 13.02.2020, 3
<https://www.riigiteataja.ee/akt/129122011136?leiaKehtiv> (viimati vaadatud 20.07.2020).

Riigikogu ametlik veebileht <https://www.riigikogu.ee/> (viimati vaadatud 20.07.2020).

Riigikontrolli aruanne Riigikogule (2020). *Kohalike omavalitsuste roll ettevõtluse edendamisel*. Tallinn: Riigikontroll.
<https://www.riigikontroll.ee/Suhtedavalikkusega/Pressiteated/tabid/168/ItemId/1287/View/Documents/amid/557/language/et-EE/Default.aspx> (viimati vaadatud 20.07.2020).

Scanning the Environment: PESTEL Analysis (2016). *Business-to-you 2018*. Available at <https://www.business-to-you.com/scanning-the-environment-pestel-analysis/>, accessed July 20, 2020.

Schöber, P. (2003) *Kohalik omavalitsus*. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.

Schultz (2003) *Kohaliku omavalitsuse võimalused ettevõtluse arendamisel*. http://www-1.mtk.ut.ee/varska/2003/6_Ettevotluspol/Schultz.pdf (viimati vaadatud 20.07.2020).

Sillamäe linna arengukava 2019-2023 (2020). Sillamäe: Sillamäe Linnavalitsus.
<http://www.sillamae.ee/documents/1122926/24208660/Sillam%C3%A4e+linna+arengukava+>

[2019-2023+eeln%C3%B5u+17.09.2019.pdf/fae28b30-527c-4956-abca-cf18f201b5cc](#) (viimati vaadatud 20.07.2020).

Sobel, R., Clark, J. (2007) Barriers to Entry, Entrepreneurship, and Economic Progress. *The Review of Austrian Economics*, 20(4), pp. 221-236. Available at <http://sobelrs.people.cofc.edu/All%20Pubs%20PDF/Freedom,%20Barriers%20to%20Entry,%20Entrepreneurship.pdf>, accessed July 20, 2020.

Shtal, Buriak (2018) Methods of analysis of the external environment of the enterprise. *Espacios*. 39 (12). Available at <https://www.revistaespacios.com/a18v39n12/a18v39n12p22.pdf>, accessed July 20, 2020.

Shifky, Devapriya (2019) *Strategic Alliances for the Sri Lankan Construction Industry - a Study of Best Fit Partners*. Moratuwa Engineering Research Conference (MERCon). Available at <https://ieeexplore-ieee-org.ezproxy.utlib.ut.ee/document/8818874>, accessed July 20, 2020.

Statistikaameti veebileht www.stat.ee.

Terluin, I. J. (2003). Differences in economic development in rural regions of advanced countries: an overview and critical analysis of theories. *Journal of Rural Studies*. Vol. 19, No 3, pp 327–344. Available at <https://www.sciencedirect-com.ezproxy.utlib.ut.ee/science/article/pii/S0743016702000712?via%3Dihub>, accessed July 20, 2020.

Ting, Cho (2008) An integrated approach for supplier selection and purchasing decisions. Supply Chain Management: An International Journal. Volume 13, No 2, pp 116–127. Available at https://www.academia.edu/18842283/An_integrated_approach_for_supplier_selection_and_purchasing_decisions, accessed July 20, 2020.

Transpordi arengukava 2014- 2020. Tallinn: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 2013. <https://www.riigiteataja.ee/akt/3210/2201/4001/arengukava.pdf> (viimati vaadatud 20.07.2020).

Äriseadustik (2020). RT I, 28.02.2019, 11 <https://www.riigiteataja.ee/akt/131122010019?leiaKehtiv> (viimati vaadatud 20.07.2020).

Välisministeeriumi põhimäärus (2019). RT I, 18.09.2019, 8

<https://www.riigiteataja.ee/akt/883614?leiaKehtiv> (viimati vaadatud 20.07.2020).

LISAD

Lisa 1. Võimalused ettevõtluskeskkonna arendamiseks ja ettevõtluse toetamiseks

Valdkond	Meetmed
Füüsiliste tingimuste loomine	Infrastruktuuri arendamine
Tööturu kujundamine	1. Töökohtade loomisele kaasaaitamine kohapeal, 2. Laste (üldhariduskoolis õppivate õpilaste) ettevõtlikkuse arendamine.
Ettevõtlusalane koostöö ja võrgustikes osalemine	1. Ettevõtjate toetamine ametiasutustes ja infrastruktuuri ettevõtetega suhtlemisel, 2. KOV on elanike ja ettevõtjate ootuste ning soovide vahendaja, 3. Lobitöö investorite leidmiseks, 4. Ettevõtjate kaasamine sõprusomavalitsustega koostöösse.
Turunduse toetus	1. Piirkonna turundusprojektide algatamine, turundusalastes koostööprojektides ja turismi projektides osalemine, 2. Ühise kaubamärgi loomine kohalike toodete turustamiseks, 3. Soodustingimustel reklaamipind KOVi ajalehes, 4. Ürituste (laadad, messid, kontserdid) korraldamine, mis toovad tulu kohalikele ettevõtjatele.
Motiveerimine	Ettevõtjate tunnustamine
Materiaalne toetus	1. Alustava ettevõtja toetus, 2. Munitsipaalruumide või -maa renti soodustingimuste pakkumine või KOVi vara ettevõtjate kasutusse andmine, 3. Teenuste, kaupade tellimine kohalikelt ettevõtjalt (sh allhange) ja/või ühine toodete müük, 4. Ettevõtlusega seotud ametitoimingute kiire ja paindlik läbiviimine, kiire lubade väljastamine ja kooskõlastuste andmine, detailplaneeringute ja üldplaneeringute koostamine selliselt, et ettevõtlust mitte takistada, 5. Õigusabi osutamine/vahendamine ettevõtjatele.
Infoteotus	1. Ettevõtjate nõustamine, suunamine, informatsiooni jagamine, 2. Teabepäevade ja koolituste korraldamine, 3. Ettevõtlusele suunatud projekte algatamine ning abi ettevõtjatele projektide koostamisel, 4. Ametnike pädevuse tõstmist ettevõtlusega seotud küsimustes.

Andmed: Autori koostatud.

Lisa 2. Sillamäe linna arengukava lühitutvustus

Ettevõtlusolukorda tutvustavas alapeatükis tuuakse välja linna ettevõtluskeskkonda iseloomustavad üld- ja üksiknäitajad. Konkreetset vormi ettevõtluse iseloomustamiseks arengukavas ei ole. Dokumendi samas alapeatükis iseloomustatakse ka töötusega seonduvat. Ettevõtlusega seonduvat kajastatakse ka Sillamäe linna SWOT-analüüsis. Arengukavas esitatakse ettevõtluse ja tööhõivega seotud eesmärgid¹⁵:

- Mitmekülgse ettevõtluse arendamine, keskendudes sadama ja transpordisfääri ettevõtetele.
- Reisi- ja jahisadama rajamine piirkonna turismipotentsiaali realiseerimiseks ja linna teenindussektori arendamiseks.
- Kõrge tootlusega, konkurentsivõimelised ja hästi tasustatud töökohti pakkuvad ettevõtted.
- Tööjõu väljaõppe vastavusse viimine kaasaegse tööturu vajadustega ning kutse- või kõrghariduse tasemel erialase haridusega inimeste osakaalu suurendamine.
- Tugeva ettevõtluse tugistruktuuri arendamine ja ettevõtjatele hea informeerituse tagamine ning ettevõtlust toetava tehnilise infrastruktuuri arendamine.
- Paindlik tööturg ja tööturu osapoolte koostöö.

Dokumendis tuuakse välja võimalikud lahendused ettevõtluse toetamiseks, ettevõtluse tugistruktuuri tugevdamiseks, tööhõive suurendamiseks, töökohtade loomiseks ja töötuse vähendamiseks:

- Koolitada tööjõudu vastavalt linna ja regiooni majandusarengu vajadustele;
- Luua eeldused haritud noorte spetsialistide linna toomiseks;
- Arendada ettevõtluse tugistruktuure;
- Aidata kaasa tehnilise infrastruktuuri arengule tootmispiirkonnas;
- Aktiivselt pakkuda potentsiaalsetele investoritele ettevõtluseks vaba maad;
- Osaleda sadamaala ja vabatsooni arendamise projektides;
- Realiseerida linna turismiarengustrateegia, mis mitmekesistaks linna ettevõtlust, arendaks eelkõige teenindussektorit ja looks ka linnaelanikele paremaid vaba aja veetmise teenuste ja tarbimise võimalusi;
- Toetada uute töökohtade loomist;
- Tähtsustada ettevõtluskultuuri ja -haridust läbi õppetoetuste ja stipendiumide ettevõtjate poolt ning parimate Sillamäe ettevõtete tunnustamise.

---

¹⁵ Sillamäe linna arengukava 2019-2023 (2020). Sillamäe: Sillamäe Linnavalitsus.

Lisa 3. Sillamäe Linnavalitsuse meetmed ettevõtluse toetamiseks ja ettevõtluskeskkonna kujundamise valdkonnas

Meede	Meetme rakendus
Ettevõtlusalase informatsiooni vahendamine	Linna ametlikul veebilehel ettevõtlusalase informatsiooni avaldamine. Uudiskiri ettevõtjatele.
Aasta parimate ettevõtjate tunnustamine	Aasta parimate ettevõtjate tunnustamine on traditsiooniline ettevõtjate tunnustamise üritus, mille eesmärgiks on linna ettevõtjate tegevuse väärtustamine ning tänamine panuse eest Sillamäe arengusse.
Alustavate ettevõtjate projektide kaasfinantseerimine	Alustavate ettevõtjate projektide finantseerimise eesmärgiks on ettevõtjate projektide kaasfinantseerimise võimalus, mis on toetatud riiklikest ja rahvusvahelistest toetusfondidest või abiprogrammidest. Kaasfinantseerimise ülemmääraks on 20% projekti kogusummast, kuid mitte rohkem kui 500 eurot. Kaasfinantseerimist võib taotleda ainult konkreetse projekti põhjendatud kulude katteks.
Linnavalitsuse spetsialisti ettevõtlusalane konsultatsioon	Ettevõtjatel ja neil, kes soovivad ettevõtlusega alustada, on võimalik pöörduda linnavalitsuse arengunõuniku poole ettevõtlusalase konsultatsiooni saamiseks.
Ettevõtlusnädal	Ettevõtlusnädala korraldajad on Sillamäe Linnavalitsuse arenguosakond ja Eesti Töötukassa Sillamäe büroo. Ürituse raames toimuvad kohtumised ettevõtjatega, seminarid, infotunnid, töandjate külastused (Sillamäe Sadam, Westaqua- Invest OÜ, Norwes Metall AS) ja palju muud. Ettevõtlusnädalal osaletatele jagatakse nõuannet ettevõtlusega alustamiseks. Üritus on mõeldud alustavatele ettevõtjatele ja neile, kes soovivad ettevõtlusega alustada. Ettevõtlusnädala raames toimub karjääri- ja töömess, mis on mõeldud ettevõtjatele, kes otsivad tööjõudu ja aktiivsetele inimestele, kes otsivad tööd.
Info- ja õppeürituste korraldamine	Infotunnid, töötoad, seminarid, kus toimub ettevõtlusalase informatsiooni vahendamine, koolitamine, ekspertide konsultatsioonid, uute võimaluste tutvustamine.
Koostöö SA-ga Ida-Viru Ettevõtluskeskus (IVEK)	Ida- Virumaal toimib klastripõhine turismikoostöö, milles osaleb ka Sillamäe Linnavalitsus ja turismiteenuseid pakuvad ettevõtted. Kokku tegutseb turismiklastris 50 partnerit.
Koostöö Eesti Töötukassaga	Töötukassa korraldab erinevaid infoüritusi ja edastab informatsiooni otse ettevõtetele ja linna asutustele. Sillamäe Linnavalitsuse ja Eesti Töötukassa koostööprojektideks on isetehtavad tööharjutused, kus Sillamäe töötutele pakuti tööharjumuse säilitamiseks ja arendamiseks praktilisi tegevusi Sillamäe Linnavalitsusele hallatavates ettevõtetes. Tööharjutuste käigus tehti erinevaid heakorra- ja abitöid. Selle tulemusel on mitmed inimesed linna ettevõtetes töökoha leidnud.

Andmed: Sillamäe Linnavalitsus. Autori koostatud.

Lisa 4. Küsimustik ettevõtetele

Lugupeetud ettevõtja

Olen Tartu Ülikooli Narva kolledži üliõpilane, koostan diplomitööd teemal "Kohaliku omavalitsuse üksuse ettevõtluskeskkonna arendamine ja ettevõtluse toetamine Sillamäe linna näitel."

Palun teie abi lõputöö koostamisel, mille eesmärk on teada saada Teie kogemusi Sillamäe linna ettevõtluskeskkonna arenguvõimaluste ja ettevõtluse toetamise võimaluste kohta. Saadud andmeid saab edaspidi kasutada sisendina Sillamäe linna arengukava täiendamisel.

Küsimustikule vastamine võtab aega ligikaudu 10 minutit.

Palun Teil täita küsimustiku, mille leiate järgnevalt aadressilt: _____

Olen väga tänulik, kui vastate küsimustikule reedeks, 08.05.2020. Juhul, kui Te ei oska ise vastata, siis palun edastage minu kiri vastavat infot omavale isikule.

Ette tänades

Olga Eskor

tel +372 5692 2443

e-post: olga.eskor@gmail.com

1. Palun märkige teie ettevõtte põhitegevusala

- elanike teenindus
- äriteenindus
- kaubandus
- tootlustus
- ehitus
- transport ja logistika
- masinatööstus
- toidu-, joogi- ja kergetööstus
- muu _____

2. Mitu töötajat on Teie ettevõttes? _____

3. Mitu aastat on Teie ettevõtte tegutsenud? _____

4. Millistes küsimustes olete Sillamäe linnavalitsuse poole pöördunud viimase kahe aasta jooksul? Palun kirjutage. _____

5. Milliseid linnavalitsuse teenuseid olete kasutanud?

- tegevusluba väljastamine (kaubandus, avalikud üritused, hooajaline laiendus jms)
- ehitusega seotud teenused (planeeringute kinnitamine, ehituslubade väljastamine, ehitustingimuste ja -projektide kinnitamine, ehitistele kasutusloa väljastamine jms.)
- koostöö kommunaalvõrgustike väljaarendamisel ja nende renoveerimisel jpm.
- seminarid, töötoad, infotunnid, messid

- alustava ettevõtja toetus
- ettevõtlusalase informatsiooni vahendamine
- linnavalitsuse arengunõuniku ettevõtlusalane konsultatsioon

6. Nimetage kolm Sillamäe linnavalitsuse ettevõtlusega seotud teenust või tegevusvaldkonda, millega Te olete rahul.

- tegevusluba väljastamine (kaubandus, avalikud üritused, hooajaline laiendus jms)
- ehitusega seotud teenused (planeeringute kinnitamine, ehituslubade väljastamine, ehitustingimuste ja -projektide kinnitamine, ehitistele kasutusloa väljastamine jms.)
- koostöö kommunaalvõrgustike väljaarendamisel ja nende renoveerimisel jpm.
- seminarid, töötoad, infotunnid, messid
- alustava ettevõtja toetus
- ettevõtlusalase informatsiooni vahendamine
- linnavalitsuse arengunõuniku ettevõtlusalane konsultatsioon

7. Milliseid teenuseid Te linnavalitsuselt ootaksite, mida see praegu ei paku? Palun kirjutage.

8. Palun avaldage oma arvamust, märkides vastus, mis tundub teile õige:

Sillamäe linnavalitsuse ettevõtlusega seotud ametitoimingute läbiviimine on kiire ja paindlik.

- Täiesti nõus
- Pigem nõus
- Nii ja naa
- Pigem ei ole nõus
- Pole üldse nõus

9. Millised linnavalitsuse tegevused infrastruktuuri arendamise osas on Teie ettevõtte jaoks olulised?

- teede rekonstrueerimine
- tänava valgustus
- avaliku linnaruumi heakorrastamine
- mereäärse puhkeala arendamine
- veemajanduse infrastruktuuri arendamine
- tööstuslik kinnisvara arendamine
- energeetika infrastruktuuri arendamine
- kommunikatsiooni infrastruktuuri arendamine
- veel mõni valdkond, mida siin pole nimetatud _____

10. Milliseid linnavalitsuse tegevusi infrastruktuuri arendamise osas tuleks oluliselt parandada?

- teede rekonstrueerimine
- tänava valgustus
- avaliku linnaruumi heakorrastamine
- mereäärse puhkeala arendamine
- veemajanduse infrastruktuuri arendamine
- tööstuslik kinnisvara arendamine
- energeetika infrastruktuuri arendamine
- kommunikatsiooni infrastruktuuri arendamine
- veel mõni valdkond, mida siin pole nimetatud _____

11. Palun avaldage oma arvamust, märkides vastus, mis tundub teile õige:

Sillamäe linna infrastruktuur on piisavalt arenenud Teie ettevõtte tegutsemiseks.

- Täiesti nõus
- Pigem nõus
- Nii ja naa
- Pigem ei ole nõus
- Pole üldse nõus

12. Millist infot Te vajate Sillamäe linnavalitsuse tegevuse kohta, mida te praegu ei oma?
Palun kirjutage. _____

13. Kuidas veel saaks Sillamäe linnavalitsus ettevõtjale kasulik olla? Palun kirjutage.
_____

Täna vastuste eest!

Lisa 5. Küsimustik ettevõtetele (vene keeles)

Уважаемый предприниматель!

Я - студентка Нарвского колледжа Тартуского университета. Пишу дипломную работу на тему «Развитие предпринимательской среды и поддержка предпринимательства местным самоуправлением на примере города Силламяэ».

Прошу Вас помочь мне в написании дипломной работы - ответить на вопросы анкеты. Цель опроса - узнать Ваше мнение, исходя из Вашего опыта, о возможностях развития предпринимательской среды и поддержки предпринимательства в городе Силламяэ.

Полученные данные можно будет использовать для дополнения программы развития города.

Заполнение анкеты займёт около 10 минут. Если Вы лично не владеете соответствующей информацией, то прошу Вас передать моё письмо владеющему информацией коллеге.

Пожалуйста, заполните анкету к 08.05.2020, пройдя по ссылке:

Заранее благодарю Вас,

Ольга Эскор

Тел. +372 5692 2443

Э-почта: olga.eskor@gmail.com

1. Основная сфера деятельности предприятия

- обслуживание населения/услуги для населения
- услуги для бизнеса
- торговля
- общественное питание
- строительство
- транспорт и логистика
- машиностроение
- пищевая и лёгкая промышленность
- иное _____

2. Сколько работников на Вашем предприятии? _____

3. Сколько лет Вашему предприятию? _____

4. По каким вопросам за последние два года Вы обращались в городское управление? Напишите пожалуйста. _____

5. Какими услугами городского управления Вы пользовались (возможно выбрать несколько ответов)?

- выдача разрешения на деятельность (торговля, общественные мероприятия, сезонное расширение и т.п.)
- услуги в сфере планирования и строительства (получение разрешения на строительство и эксплуатацию, выдача проектных условий и т.п.)
- сотрудничество в сфере развития и реновации коммунальных сетей
- семинары, мастер-классы, инфочасы, мессы
- поддержка начинающего предпринимателя
- получение информации на тему предпринимательства
- консультация советника по развитию на тему предпринимательства
- иное _____

6. Назовите три услуги или сферы деятельности городского управления, которыми Вы остались довольны.

- выдача разрешения на деятельность (торговля, общественные мероприятия, сезонное расширение и т.п.)
- услуги в сфере планирования и строительства (получение разрешения на строительство и эксплуатацию, выдача проектных условий и т.п.)
- сотрудничество в сфере развития и реновации коммунальных сетей
- семинары, мастер-классы, инфочасы, мессы
- поддержка начинающего предпринимателя
- получение информации на тему предпринимательства
- консультация советника по развитию на тему предпринимательства
- иное _____

7. Какие необходимые вашему предприятию услуги городское управление могло бы еще оказывать? Напишите пожалуйста. _____

8. Пожалуйста отметьте, соответствующий Вашему мнению ответ:

Процедуры, необходимые предпринимателю, проводятся в городском управлении быстро и гибко.

- Полностью согласен
- Согласен
- Отчасти согласен, отчасти нет
- Не согласен
- Полностью не согласен

9. Какие действия городского управления по развитию инфраструктуры наиболее важны для Вашего предприятия?

- реконструкция дорог
- городское освещение
- благоустройство городской территории
- развитие прибрежной зоны
- развитие сферы водоснабжения
- производственная недвижимость
- развитие сферы электроснабжения
- развитие сферы коммуникации и связи
- иное _____

10. Какие действия городского управления по развитию инфраструктуры нужно существенно улучшить?

- реконструкция дорог
- городское освещение
- благоустройство городской территории
- развитие прибрежной зоны
- развитие сферы водоснабжения
- производственная недвижимость
- развитие сферы электроснабжения
- развитие сферы коммуникации и связи
- иное _____

11. Пожалуйста отметьте, соответствующий Вашему мнению ответ:

Инфраструктура в г. Силламяэ достаточно развита для деятельности Вашего предприятия.

- Полностью согласен
- Согласен
- Отчасти согласен, отчасти нет
- Не согласен
- Полностью не согласен

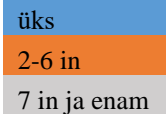
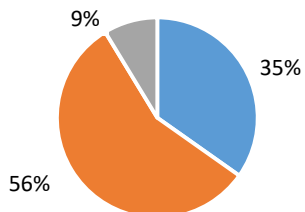
12. Какая информация о деятельности городского управления, которой вы сейчас не владеете, была бы Вам нужна? Напишите пожалуйста.

13. Как ещё городское управление может помочь предпринимателям? Напишите пожалуйста. _____

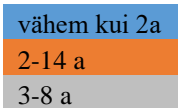
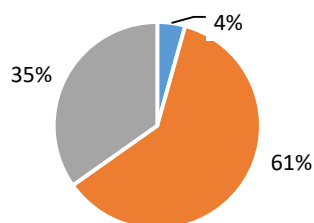
Благодарю Вас!

Lisa 6. Küsitluse tulemused

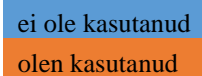
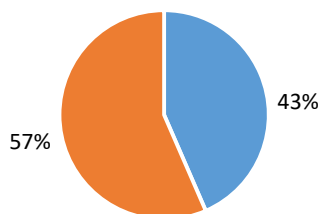
1. Mitu töötajat on teie ettevõttes?

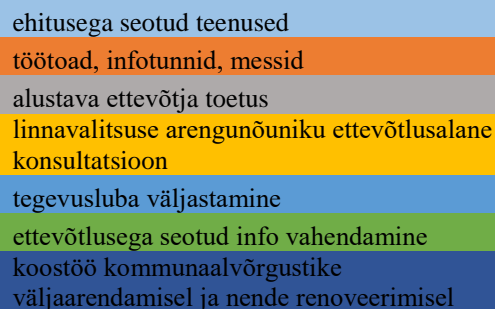
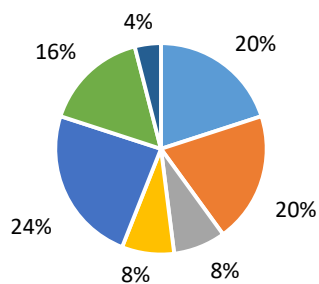
2. Mitu aastat on Teie ettevõtte tegutsenud?

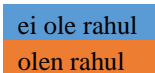
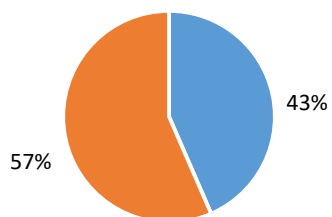
3. Kas olete kasutanud linnavalitsuse teenuseid?

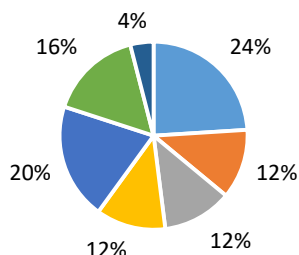
4. Milliseid linnavalitsuse teenuseid olete kasutanud?

5. Kas te olete rahul Sillamäe linnavalitsuse ettevõtlusega seotud teenuste või tegevusvaldkonnaga?

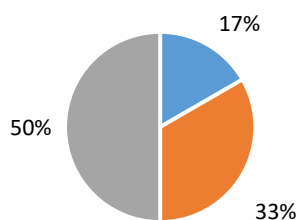

6. Nimetage kolm Sillamäe linnavalitsuse ettevõtetega seotud teenust või tegevusvaldkonda, millega Te olete rahul.

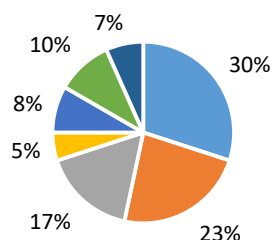
ehitusega seotud teenused
seminarid, töötoad, infotunnid, messid
alustava ettevõtja toetus
linnavalitsuse arengunõuniku ettevõtlusalane konsultatsioon
tegevusluba väljastamine
ettevõtlusega seotud info vahendamine
koostöö kommunaalvõrgustike väljaarendamisel ja nende renoveerimisel

7. Palun avaldage oma arvamust, märkides vastus, mis tundub teile õige: Sillamäe linnavalitsuse ettevõtlusega seotud ametitöimingute läbiviimine on kiire ja paindlik.

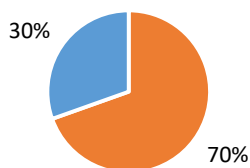
ei ole nõus
nii ja naa
nõus

8. Millised linnavalitsuse tegevused infrastruktuuri arendamise osas on Teie ettevõtte jaoks olulised?

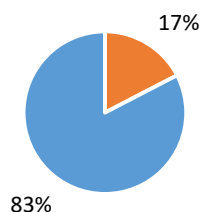
teede rekonstrueerimine
avaliku ruumi heakorrastamine
mereäärse puhkeala arendamine
veemajanduse infrastruktuuri arendamine
kommunikatsiooni infrastruktuuri arendamine
tööstuslik kinnisvara arendamine
tänav valgustus

9. Milliseid linnavalitsuse tegevusi infrastruktuuri arendamise osas tuleks oluliselt parandada (teede rekonstrueerimine)?

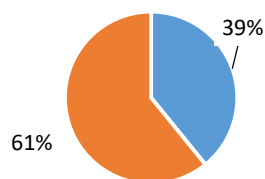
ei pea parandama
peab parandama

10. Milliseid linnavalitsuse tegevusi infrastruktuuri arendamise osas tuleks oluliselt parandada (tänav valgustus)?

ei pea parandama
peab parandama

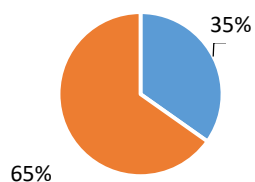
11. Milliseid linnavalitsuse tegevusi infrastruktuuri arendamise osas tuleks oluliselt parandada (avaliku ruumi heakorrastamine)?

ei pea parandama

peab parandama

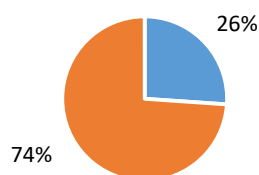
12. Milliseid linnavalitsuse tegevusi infrastruktuuri arendamise osas tuleks oluliselt parandada (mereäärse puhkeala arendamine)?

ei pea parandama

peab parandama

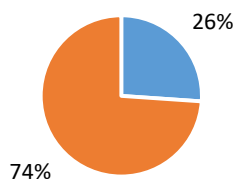
13. Milliseid linnavalitsuse tegevusi infrastruktuuri arendamise osas tuleks oluliselt parandada (veemajanduse infrastruktuuri arendamine)?

ei pea parandama

peab parandama

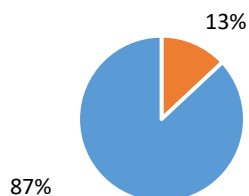
14. Milliseid linnavalitsuse tegevusi infrastruktuuri arendamise osas tuleks oluliselt parandada (tööstuslik kinnisvara)?

ei pea parandama

peab parandama

15. Milliseid linnavalitsuse tegevusi infrastruktuuri arendamise osas tuleks oluliselt parandada (kommunikatsiooni infrastruktuuri arendamine)?

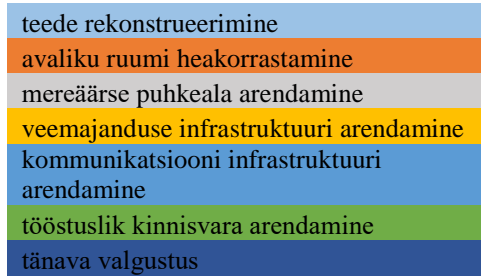
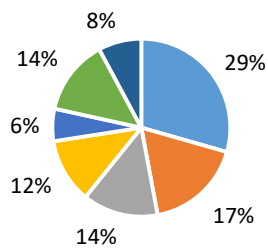

ei pea parandama

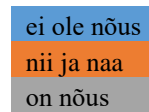
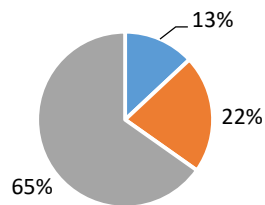
peab parandama

16. Milliseid linnavalitsuse tegevusi infrastruktuuri arendamise osas tuleks oluliselt parandada?

17. Palun avaldage oma arvamust, märkides vastus, mis tundub teile õige: Sillamäe linna infrastruktuur on piisavalt arenenud Teie ettevõtte tegutsemiseks.

Lisa 7. Ettevõtjate infovajaduse küsimustiku vorm

Küsitluse eesmärgiks on välja selgitada Sillamäe ettevõtjate infovajadust ning koguda ideid ja parendusettepanekuid ettevõtjate informeerimiseks.

Küsitlust teostab Sillamäe Linnavalitsus. Küsitlus on anonüümne.

Vastuseid oodatakse _____.

Vastama on oodatud kõik Sillamäe ettevõtjad.

Küsimustikule vastamine võtab aega ligikaudu 10 minutit.

Palume Teil täita küsimustiku, mille leiate järgnevalt aadressilt: _____.

1. Palun märkige teie ettevõtte põhitegevusala

- elanike teenindus
- äriteenindus
- kaubandus
- tootlustus
- ehitus
- transport ja logistika
- masinatööstus
- toidu-, joogi- ja kergetööstus
- muu _____

2. Millistest infokanalitest Te saate ettevõtlusalast informatsiooni? _____

3. Milliste infokanalite kaudu Te saate ettevõtlusalust informatsiooni Sillamäe linnavalitsuse poolt? _____

4. Milliseid linnavalitsuse infokanaleid olete kasutanud?

- linna veebileht
- linna Facebook`i leht
- linnavalitsuse arengunõuniku ettevõtlusalane konsultatsioon
- meililist

5. Kui sageli kasutate ettevõtlusega seotud info saamiseks järgnevaid kanaleid?

	Vähemalt kord päevas	Vähemalt kord nädalas	Vähemalt kord kuus	Harvem kui kord kuus	Üldse mitte	Ei tea kanalit
Linna veebileht	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Linna Facebook'i leht	☐	☐	☐	☐	☐	☐
linnavalitsuse arengunõuniku ettevõtlusalane konsultatsioon	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Meililist	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Otsingu instrumendid (Google jms)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

6. Kuidas hindate oma informeeritust nendes valdkondades? Palun kirjutage. _____

- arendustegevus Sillamäe linnas
- ettevõtjate toetamine
- koostöö võimalused
- turunduse võimalused
- uued seadused ja normatiivaktid

12. Millist infot Te vajate Sillamäe linnavalitsuse tegevuse kohta? Palun kirjutage. _____

13. Kuidas veel saaks Sillamäe linnavalitsus parendada ettevõtjate informeerimist? Palun kirjutage. _____

Tänan vastuste eest!